Maros megye legolvasottabb napilapja!

NÉPÚJSÁG

2026. október 23., péntek
LXXVIII. évfolyam
237. (22397.) sz.
Ára: 5[00] lej
(előfizetőknek 3[00] lej)

KÖZÉLETI NAPILAP

Veszettség ütötte fel a fejét Hargita megyében

Óvatosságra intenek a szakemberek

Illusztráció

A szomszédos Hargita megyében vad- és háziállatoknál veszettséget mutattak ki, ami vírussal terjedő, rendkívül veszélyes betegség. A fertőzés agy- és gerincvelő-gyulladást okoz, szinte mindig halálos kimenetelű, fertőzött emlősök – főleg rókák, kutyák, macskák és denevérek – terjesztik nyállal, harapással vagy karmolással. A tünetek megjelenése után a kór már nem gyógyítható, de az azonnali sebellátással és a védőoltás-sorozattal az idegrendszeri tünetek megjelenése előtt megelőzhető a betegség kialakulása. A kór veszélyeiről, illetve a folyamatban levő oltási kampányról dr. *Nagy Péter Tamás* állatorvos, a Maros Megyei Élelmiszer-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság igazgatója tájékoztatott.

Mezey Sarolta

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje

idejében megújítani előfizetését!
Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, **olcsóbban,** mint ha megvásárolná!

Jön a téli időszámítás

Vasárnaptól, október 25-től kezdődik a téli időszámítás, az órákat hajnali 4 órakor 3 órára kell visszaállítani.

Jó zene és finom falatok Szászrégenben

Október 23–25. között immár harmadik alkalommal rendezik meg Szászrégenben a Street Food & Music Festival nevű gasztronómiai és zenei rendezvényt.

2.

AKTUÁLIS

A győzelem után

Benedek István

Ma hetven éve kezdődött az 1956-os forradalom. Száznyolc év alatt két győztes forradalma is volt a magyarságnak. Szokatlanul hangozhat ez egy olyan nemzet történetében, amely 1848–49-re és 1956-ra emlékezve oly gyakran a vereségből indul ki. Pedig az áprilisi törvények felszámolták a rendi berendezkedés alapjait, megteremtették a felelős magyar kormányt, és kimondták a jobbágyfelszabadítást. Száznyolc évvel később pedig néhány nap alatt összeomlott a sztálinista hatalom addigi rendje, megszűnt az egypártrendszer, és országszerte új, alulról szerveződő testületek vették kezükbe a közös ügyeket. Mindkét forradalom véghezvitt egy alapvető politikai fordulatot.

(Folytatás a 3. oldalon)

naptár

OKTÓBER

23 PÉNTEK

7:50 16:55
18:23 5:39
A nappal hossza: **10** óra **33** perc

Ma **GYÖNGYI**, holnap **SALAMON** napja

Az év **296.** napja, hátravan **69** nap

Isten éltesse!

SALAMON: héber eredetű férfinév, jelentése: békés, szelíd

IDŐJÁRÁS

Kevés eső

Hőmérséklet:
max.: .... **15 °C**
min.: ..... **2 °C**

VALUTAÁRFOLYAM

BNR: **2026. október 22.**

1 €	**5,3485 lej**
1 $	**4,7640 lej**
100 Ft	**1,4606 lej**
1 g arany	**625,6821 lej**

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 65-ös iroda, naponta 10–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

A csütörtöki lottóhúzás nyerőszámai

Joker: **6, 43, 7, 25, 26 + 18**	NOROC PLUS: **0 6 7 1 2 8**
LOTO 5/40: **9, 33, 22, 40, 13, 14**	SUPER NOROC: **8 1 7 4 4 3**
LOTO 6/49: **5, 17, 29, 7, 8, 4**	NOROC: **9 1 7 5 9 3 4**

MEGYEI HÍREK

Ünnepi megemlékezés a magyar szabadság napján

Az 1956-os forradalom és szabadságharc 70. évfordulója alkalmából az RMDSZ marosvásárhelyi szervezete tisztelettel meghívja a város lakóit az október 23-án (ma) tartandó ünnepi megemlékezésére. Az „Ahol a hősöket nem felejtik, mindig lesznek újak!” gondolat jegyében sorra kerülő megemlékezés 19 órától ökumenikus istentisztelettel kezdődik a Keresztelő Szent János-plébánián, ezt fáklyás felvonulás követi.

Képernyők között felnőni – Pöltl Ákos előadása

A Philothea Klub meghívására, a Szülők Iskolája következő alkalmán, október 23-án, pénteken (ma) 18 órától Pöltl Ákos családbiztonsági szakértő a marosvásárhelyi Posta utca 2. szám alatt egy olyan témáról (a digitális világ gyerekekre gyakorolt hatásáról) tart előadást, amely a szülők számára egyre nagyobb kihívást jelent. Szó lesz arról is, hogy mit tehetnek a szülők ebben a helyzetben. A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött. Regisztráció: https://forms.gle/iTrFVBH4maNXurYC7.

Római őszi nap Mikházán

A Maros Megyei Múzeum október 24-én, szombaton 10 és 17 óra között Ieiunium Cereris – római őszi nap címmel tart interaktív hagyományőrző programot a mikházi Limes-parkban. A rómaiaknál az október kiemelt jelentőséggel bírt: ez a hónap jelképezte a mezőgazdasági és a hadi év lezárását, a terméynek betakarításának végét és a számadás idejét. Ezt a fontos időszakot olyan vallási és katonai ünnepek sora kísérte, mint az ieiunium cereris (a gabona istennőjének szentelt böjt), a meditrinalia (az új bor ünnepe), az october equus (a Marsnak szentelt áldozati ló ünnepe) és az armilustrium (a fegyverek szertartásos megtisztítása). A rendezvény látogatói nemcsak megfigyelői, hanem aktív részesei is lehetnek az ókori mindennapoknak, megismerkedhetnek az ókorban termesztett gabonákkal, kipróbálhatják a barbár és római kézimalmokat, illetve egy izgalmas őrlőversenyen is összemérhetik erejüket; bepillanthatnak a 2. századi római gazdaságba: kiszámolhatják a légiósok zsoldjának vásárlóértékét, majd a megszerzett pénzzel próbára tehetik magukat az ókori piacon, ahol római mérlegen és korabeli űrmértékekkel mérik ki az árut. Emellett rendhagyó tárlatvezetés is lesz a helyi régészeti múzeumban, ahol eredeti római kori leleteken keresztül tárul fel a határvidéken szolgáló katonák élete. A programok során szerzett pénzből a résztvevők „megvásárolhatják” és megkóstolhatják a helyben sütött friss kenyeret, valamint a római katonák jellegzetes frissítő italát, a vízből és borecetből készült poscát.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

Jó zene és finom falatok Szászrégenben

Hétvégén visszatér a Street Food & Music Festival

Október 23–25. között immár harmadik alkalommal rendezik meg Szászrégenben a Street Food & Music Festival nevű gasztronómiai és zenei rendezvényt. A hétvége folyamán finom falatokkal, minőségi zenével és színes gyerekprogramokkal várják az érdeklődőket a központi parkban.

Szeredai Vivien

A fesztivál programját október 23-án, pénteken 17 órától az ART együttes előadása nyitja, amelyet Gențiana és Dody, majd a Titán zenekar koncertje követ.

Szombaton 10 és 13 óra között oktató- és kreatív műhelyekkel várják a kicsiket és nagyokat. A résztvevők nagy méretű vásznakon festhetnek, tematikus könyvkiállításon vehetnek részt, a Könyvtár a parkban nevű program keretében pedig őszi történetekkel ismerkedhetnek meg. Emellett fotósarok és mesére épülő, interaktív játék is szerepel a programban. 12 órától pedig pizza- és kürtőskalács-készítő műhelyt szerveznek, majd 14 órától gyerekeknek szóló zenei és táncbemutatókkal folytatódik a program, amelyet 16 órától flashmob követ. 17 órától Ionuț Chiorean szaxofonműsora lesz hallható, 17.30-tól pedig folkzenei előadás kezdődik Angela Mariasiu, Dody, Sorina és Mayai Győző közreműködésével. A napot Ionuț Chiorean újabb szaxofonműsora zárja.

A kreatív gyerekprogramok vasárnap is folytatódnak. 10 órától ismét könyvkiállítással, fotósarokkal és interaktív, mesékre épülő játékokkal várják a legkisebbeket. A program része továbbá a Szászrégen kerékpáron – minőségi idő a családdal elnevezésű szabadidős tevékenység is, amely során a résztvevők csapatokban, kerékpárral teljesítenek egy különböző próbákból és állomásokból álló útvonalat. 17 órától Andreea Morariu lép színpadra, a Street Food & Music Festival idei kiadását pedig a Khromatic együttes 18 órától kezdődő koncertje zárja.

Művészettörténeti konferencia

Október 23–24-én Marosvásárhelyen, a Kultúrpalota Kistermében művészettörténeti konferenciát szerveznek a város történetének legsúlyosabb tűzvésze 150. évfordulója kapcsán *Tűz és építészet* címmel.

1876. április 12-én tört ki Marosvásárhelyen a város történetének legsúlyosabb tűzvésze. A kora délutáni órákban a ferencesek főtéri istállójából elharapózó lángtenger elpusztította a városközpont északkeleti felének jelentős részét, s a környező utcák házai mellett komoly kárt tett a vár bástyáiban és épületeiben is. A tűzvész iszonyata évtizedekre beleégett a kortársak emlékezetébe, ma már azonban csak a helytörténészek ha tudnak a másfél évszázada bekövetkezett tragédiáról.

A 150. évfordulón a történettudomány és a tágan értelmezett építészettörténet eszközeivel idézik fel a „nagy” marosvásárhelyi tűzvész emlékét: *A város színeváltozása* sorozatcímmel útjára indított, 2026-ban immár hatodjára sorra kerülő városépítészeti konferencián tűz és építészet kapcsolatát vizsgálják tágabb, Kárpát-medencei perspektívában. Hogyan formálták a tűzvészek a városok építészetét, miként teremtettek egységes, új városrészeket? Hogyan befolyásolták a háborús gyújtogatások a települések arculatát? Milyen tanulságokkal szolgálnak a nagy tűzeseteket dokumentáló korai fotográfiák? A tanácskozáson – amelynek megnyitója pénteken 10.30-kor kezdődik – ezekre a kérdésekre keresik a választ. A rendezvény nyilvános, a belépés ingyenes, a szervezők minden érdeklődőt szeretettel várnak. Az esemény főszervezője a Maros Megyei Múzeum, támogatója a Maros Megyei Tanács, partnere a Marosvásárhelyi Kulturális Központ.

RENDEZVÉNYEK

TERMOSZ – természettudományok oktatásmódszertani szemléje

A rendezvény, amelyre a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Marosvásárhelyi Karán kerül sor október 24-én, szombaton 9 és 20 óra között, a matematika, fizika, kémia, biológia, földrajz és informatika módszertanát gyakorló pedagógusoknak és tanárképzős diákoknak szól. A TERMOSZ nem egy újabb kötelező, száraz elméleti konferencia. Azzal a céllal szervezik, hogy országos fórumot teremtsenek, ahol a pedagógusok egymástól tanulhatnak, és megoszthatják azokat a módszereket, amelyek a saját osztálytermeinkben már beváltak. Nem elméleteket gyártanak, hanem működő pedagógiai ötleteket, fogásokat és értékelési technikákat hoznak össze, amelyeket másnap reggel bárki alkalmazhat a saját óráján.

Vers és zene – Tematikus estek 1. A líra

Az Erdélyi Hagyományok Háza Alapítvány október 27-én, kedden 19 órakor marosvásárhelyi, Sáros utca 1. szám alatti székhelyén a vers és a zene párbeszédének, egy különleges estnek ad otthont, amelyen a magyar líra legszebb alkotásai és a klasszikus zene remekművei találkoznak. Dsida Jenő, Radnóti Miklós, Csokonai Vitéz Mihály, Nagy László, Szabó Lőrinc, Áprily Lajos, Nemes Nagy Ágnes, Juhász Gyula, Kosztolányi Dezső és József Attila költeményei Schubert, Liszt, Csajkovszkij, Händel, Chopin, Schumann, Mozart és Bartók műveivel fonódnak össze. A műsort Csíky Boldizsár állította össze. Műsorvezető: Kovács Zsuzsa. Közreműködnek Bajkó Edina és Henn János színművészek, Trozner Kincső, Madaras Ildikó, Szélyes Boróka szoprán énekesek, zongorán Máthé Péter, Móriczi Melinda és Emanuela Szigeti, gordonkán Sviatoslav Perepelytsia játszik.

Halloween az állatkertben

Október 24-én, szombaton a marosvásárhelyi állatkert sötétedés után is megnyitja kapuit, és 19 órától különleges esti programokkal vár kicsiket és nagyokat. A látogatók megtekinthetik a denevérek, az elefántok, a zsiráfok, a tigrisek és a sülök etetését, valamint látványos fény- és árnyjátékokon, illetve tűzzsonglőr-bemutatón vehetnek részt. Az estét a lenyűgöző Lángok éjszakája című műsor zárja. A belépés ingyenes. Az érdeklődők tematikus jelmezekben és maszkokban is érkezhetnek, hogy még különlegesebb legyen az élmény.

12 napos terápiás program a Bonus Pastornál

A Bonus Pastor Alapítvány november 16–27. között 12 napos terápiás programot szervez szenvedélybetegek és hozzátartozóik számára a magyarózdi terápiás otthonban. A program segítségével a résztvevők más szemszögből láthatják a helyzetüket, információkat kapnak a különböző segítségnyújtási lehetőségekről, és egyéni gyógyulási tervet állíthatnak össze megfelelő szaksegítséggel. A felvétel egy előzetes interjú alapján történik. Azok jelentkezését várják, akik változtatni szeretnének a szenvedélybetegséggel terhelt életmódjukon. A keresztyén hitszemlélet nem feltétele a részvételnek. Jelentkezési határidő: november 9. Részletek a Bonus Pastor Alapítvány közösségi oldalán.

NÉPÚJSÁG
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ: Karácsonyi Zsigmond
FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES: Benedek István
LAPSZERKESZTŐ: Vajda György

MUNKATÁRSAK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Gligor Róbert László, Kaáli Nagy Botond, Mezey Sarolta, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Sófalvi Szidónia, Szeredai Vivien, Szer Pálosy Piroska. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Mátyus Beáta. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília. • Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujsag.ro
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujsag.ro **E-mail:** nepujsag@e-nepujsag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

6423578000083
ISSN 1220–3475 (print);
ISSN 1584–3238 (online)

Erdély-szerte megemlékezéseket tartanak az 1956-os forradalom és szabadságharc 70. évfordulóján

A szabadság nevében mottóval emlékeznek meg az 1956-os forradalom és szabadságharc 70. évfordulójáról az erdélyi, a partiumi és a bánsági településeken. Összesen 158 rendezvényt tartanak 73 helyszínen – közölte szerdán az MTI-vel az RMDSZ sajtóirodája.

Az Erdély-szerte és a szórványban is zajló rendezvényeken a pesti srácok és lányok mellett 1956 erdélyi hőseiről is megemlékeznek – írták.

Emlékeztettek arra, hogy 1956. október 23-án a magyar nemzet kimondta: szabadságban, méltóságban akar élni, maga akar dönteni a saját sorsáról.

„Ez a remény pedig nem állt meg Magyarország határainál: eljutott Erdélybe is, mindazokhoz, akik nyíltan vagy csendben hittek egy szabadabb élet lehetőségében” – idézték fel.

Az erdélyi eseménysorozatot csütörtökön este gálával nyitják meg Kolozsváron, a magyar operában, ahol Kelemen Hunor szövetségi elnök és Grezsa Csaba, Magyarország kolozsvári főkonzulja mond ünnepi beszédet. Ezt követően az Örkény István *Noteszlapok, 1956* című írásából készült előadást mutatja be Bogdán Zsolt, a Kolozsvári Állami Magyar Színház színművésze.

Kolozsváron már kedden este elkezdődött a rendezvénysorozat az 1956-os írói életutakat bemutató *Hazatérők* című film vetítésével.

Egyéb rendezvények mellett pénteken élő történelemórát tartanak, továbbá magyar és román történészek részvételével lesz panelbeszélgetés 1956 örökségéről.

A sétatéri ’56-os emlékműnél megemlékezést tartanak, amelyet fáklyás felvonulás követ Dsida Jenő sírjához.

Vasárnap az egyes felekezetek meghurcolt lelkészeinek emlékére tartanak istentiszteleteket.

Nagyváradon filmvetítéssel, fáklyás felvonulással és koszorúzással ünnepelnek a helyi nemzeti szervezetek és egyesületek szervezésében.

Az ünnepi beszédet Tőkés László, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke mondja el.

A megemlékezés középpontjában az 1956-os forradalom és szabadságharc erdélyi vonatkozásai, valamint a romániai kommunista diktatúrával szembeni ellenállás állnak.

Szatmárnémetiben történelmi előadást és ünnepi műsort tartanak a Református Gimnázium dísztermében, amelyet fáklyás felvonulás és megemlékezés követ a forradalmi emlékműnél.

Marosvásárhelyen is filmvetítésekkel idézik meg 1956 hangulatát a napokban. Pénteken az ökumenikus istentisztelet után fáklyás felvonulás lesz a várbeli ’56-os kopjafához, ahol ünnepi megemlékezést tartanak.

Csíkszeredában Magyarország főkonzulátusának szervezésében hetek óta zajlanak a főként fiatalokat, gyerekeket célzó programok, kedden történészkonferenciát is tartottak. Pénteken fényfestés lesz a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem épületén, majd a Gloria Victis emlékműnél emlékeznek meg az évfordulóról. A napokban a Csíki Moziban több ’56-os filmet is levetítenek.

Székelyudvarhelyen „Egy nép kiáltott” mottóval tartanak rendezvénysorozatot.

Pénteken fáklyás felvonulás lesz, majd Ferenczi György és a Rackajam tart Gérecz Attila-emlékkoncertet az 1956-ban mártírhalált halt forradalmár és költő tiszteletére. Az *Én népem – Légy hű és életet adok neked* című, Márton Áron püspök születésének 130. évfordulójára készült folkoperát is előadják.

Sepsiszentgyörgyön a Művész moziban vetítenek ’56-os filmeket. Pénteken az ’56-os emlékparkban tartanak megemlékezést, ezután az ünneplők fáklyákkal vonulnak az Erzsébet parkba, a kommunista diktatúra áldozatainak emlékére felállított kopjafához. (*MTI*)

Bozótvágó késsel támadt két iskolatársára egy diák

Bozótvágó késsel támadt két iskolatársára egy 15 éves, kilencedikes diák Piteşti városában csütörtökön, három nappal az után, hogy egy 13 éves besztercei diák egyik tanárát és egy diáktársát sebesítette meg egy előre eltervezett támadás során.

Dumitru Tudosoiu Argeş megyei főtanfelügyelő a Digi 24 hírtelevíziónak elmondta: a csütörtöki támadás az Armand Călinescu szakkollégium egyik mellékhelyiségében, az első szünetben történt, amikor egy kilencedikes diák – elmondása szerint – haragosait akarta elijeszteni a további zaklatástól egy bozótvágó késsel, dulakodás közben pedig megsebesítette őket.

Mindkét áldozat a karján szenvedett könnyebb sebesülést: egyiküket a helyszínen ellátta a mentő, a másikat vágott sebbel vitték kórházba.

A támadót a szemtanúk által riasztott sporttanár segítségével fogták le, majd átadták a kiérkező rendőröknek.

Luca Niculescu, a kedden hivatalba lépett új kormány miniszterelnöke a Besztercén hétfői történt súlyos incidensre reagálva leszögezte: „az erőszakra nincs mentség” és azt ígérte, az új kormány „konkrét cselekvési tervet” dolgoz ki az iskolai erőszak megfékezésére.

Szerda este Sorin Costreie oktatási miniszter bejelentette: támogatja a jogszabályok módosítását annak érdekében, hogy az iskolákban elkövetett erőszakos cselekmények büntetési tételei – az egészségügyi dolgozók elleni erőszakra vonatkozó szabályozás mintájára – megduplázódjanak.

A Digi24 televíziócsatornának adott interjújában megjegyezte: szemléletformáló kampányra is szükség van, megelőzendő, hogy a diákok vagy szülők rátámadjanak a pedagógusokra.

„Felmerült a biztonsági ellenőrzés lehetősége is – például a gyermekek hátizsákjának átvizsgálása belépéskor –, hogy megelőzzük azokat a helyzeteket, hogy egy diák bicskát tartson magánál.

Ez vonatkozhatna minden iskolára, vagy kifejezetten azokra, amelyeket veszélyeztetettnek ítélünk. Első körben a fémdetektorok és egyéb hasonló intézkedések lehetőségét vizsgáljuk meg” – ígérte az új oktatási miniszer. (*MTI*)

ORSZÁG – VILÁG

Kevesebb a légúti fertőzés

A múlt héten több mint 81 ezer akut légúti fertőzéses esetet jegyeztek országszerte – tájékoztatott csütörtökön az Országos Közegészségügyi Intézet (INSP). Az INSP közleménye szerint október 12. és 18. között 81.729 akut légúti fertőzéses esetet (influenza, felső légúti fertőzés, tüdőgyulladás) jegyeztek országszerte, 0,8 százalékkal kevesebbet, mint az előző héten (82.363 eset) és 5,8 százalékkal kevesebbet, mint 2025 azonos időszakában (86.780). Az előző idények (kivéve a pandémiás időszakot) azonos heteinek átlagához (86.293 eset) viszonyítva 5,3 százalékkal kevesebb megbetegedést regisztráltak a múlt héten. Ugyanebben az időszakban 217 influenzás esetet diagnosztizáltak a tünetek alapján, míg előző héten 201-et, tavaly ilyenkor pedig 355-öt. Október 18-ig 400.259 influenza elleni oltást adtak be Romániában, döntő többségét az ingyenoltásra jogosult kockázati csoportokban. (*Agerpres*)

Kezdődik az őszi vakáció az iskolákban

A tanév rendje szerint a pénteki tanórák után kezdődik az őszi szünidő az iskolákban. A diákok október 24. és november 1. között lesznek vakáción, a tanítás november 2-án folytatódik. A tanév 36 tanítási hétből áll. A XII. nappali, a XIII. esti és a csökkentett óralátogatású osztályok esetében a tanév 34 hetes, és 2027. június 4-én ér véget, míg a VIII. osztályban 35 hetes, és 2027. június 11-én zárul. A műszaki szakközépiskolák felsőbb évfolyamain – a XII. nappali, a XIII. esti és a csökkentett óralátogatású osztályok kivételével –, valamint a szakoktatásban a tanév 37 hetes, és 2027. június 25-én fejeződik be. (*Agerpres*)

Bíróság elé állítják Dan Tanasă képviselőt

Vádat emelt a legfőbb ügyészség Dan Tanasă ellen egy Facebook-bejegyzése miatt, amelyben a vendégmunkások bojkottjára szólította fel a követőit. A Románok Egyesüléséért Szövetség (AUR) képviselőjének ügyét a legfelsőbb bíróság tárgyalja. A politikust erőszakra, gyűlöletre vagy diszkriminációra való uszítással vádolják. Tanasă 2025. augusztus 19-én arra biztatta követőit a Facebook-oldalán, hogy utasítsák vissza azokat a rendeléseket, amelyeket nem román futár kézbesít, és ne támogassák szakképzetlen ázsiaiak és afrikaiak romániai munkavállalását. A vádirat szerint a képviselő faji, nemzetiségi, etnikai és vallási alapon uszított gyűlöletre és diszkriminációra az Ázsiából és Afrikából érkezett romániai munkavállalókkal szemben. A bevándorlók elutasítására vonatkozó bejegyzése miatt Marian Godină volt rendőr jelentette fel a politikust. (*Agerpres*)

Abbahagyták a föld alatti tiltakozást a Zsil-völgyi bányászok

Abbahagyták csütörtökre virradóra a két nappal korábban elkezdett föld alatti tiltakozást a dél-erdélyi Zsilyvajdejvulkán (Vulcan) szénbányáiban dolgozó bányászok, miután biztosítékot kaptak arra, hogy rendezik bérköveteléseiket – számolt be csütörtökön az Agerpres hírügynökség. A mélyben lévő mintegy 70 bányász az éjszaka folyamán döntött úgy, hogy abbahagyja a sztrájkot. A vájárok előtte tárgyalásokat folytattak Marius Popa energetikai államtitkárral és Dan Marinescuval, a Zsil-völgyi energetikai komplexum igazgatótanácsának elnökével. (*MTI*)

A győzelem után

(Folytatás az 1. oldalról)

A kivívott változások megvédéséért folytatott szabadságharcok azonban elbuktak. 1849-ben a Habsburg-hatalom segítségére siető cári hadsereg, 1956-ban a szovjet katonai túlerő döntött. A két történelmi helyzet sokban különbözött, de a magyar önrendelkezés mindkétszer nagyhatalmi érdekekkel került szembe. A katonai vereség felszámolta vagy visszaszorította a győzelem eredményeit. Magát a teljesítményt azonban nem törölhette ki: a társadalom képes volt megváltoztatni a rá kényszerített rendet.

A nagyhatalmi politika eközben a maga szempontjait követte. A Habsburg Birodalom fennmaradása az európai egyensúly fontos eleme volt; egy évszázaddal később a szovjet érdekszféra és a világháborús összeütközés veszélye határolta be a nyugati cselekvést. A magyar szabadság ügye együttérzést kelthetett, de nem írta felül ezeket a számításokat. Különösen keserűvé tette ezt 1956-ban a felszabadításról szóló nyugati retorika és a tényleges segítség határai közötti távolság. Aki harc közben reményt kelt, annak szavaiért is felelőssége van.

A nemzet Erdélybe szakadt része 1989 decemberében egy harmadik történelmi megrázkódtatást is átélt. A temesvári ellenállásból országos felkelés bontakozott ki, amely elsöpörte Ceaușescu diktatúráját. Az utcára vonulók bátorsága, szabadságvágya és áldozata valóságos volt. A rendszerváltás irányításában ugyanakkor meghatározó szerephez jutottak az előző rendszerből érkező vezetők. A forradalomra hivatkozó új hatalom a régi elit egy részének továbbélését is lehetővé tette. Az erdélyi magyarság számára a felszabadulás reménye így a hatalomátmentés tapasztalatával társult.

E három történelmi tapasztalatból a szabadság törékenysége is kirajzolódik. A fegyveres erő eltiporhatja, a nevében fellépő hatalom pedig kisajátíthatja a forradalom győzelmét. Egy rendszer bukása megnyitja az önrendelkezés lehetőségét. Hogy ebből mennyi válik valósággá, az nagyrészt azon múlik, kik és milyen felhatalmazással rendezik be az utána következő világot.

A szabadság ezért a győzelem másnapján is feladat marad. Tartalmát a beleszólás, a számonkérés, a szabad szerveződés és a közösségek tényleges döntési joga adja. Egy kisebbségben élő nemzetrész számára hozzátartozik az anyanyelv otthonossága, az intézmények fenntartása és a lehetőség, hogy saját jövőjének alakítója lehessen. Ezekben a mindennapi ügyekben derül ki, mennyit érnek a történelmi fordulatok ígéretei.

Hetven évvel 1956 után a gyász mellett helye van az öntudatnak is. Elődeinknek volt erejük változtatni azon, amit megváltoztathatatlannak mondtak. Emlékük arra is kötelez, hogy figyeljünk a győzelem utáni időkre: ki rendelkezik a kivívott szabadsággal, és mennyi marad belőle azok kezében, akik az árát megfizették.

Óvatosságra intenek a szakemberek

(Folytatás az 1. oldalról)

Maros megye területén a csalik légi szórása befejeződött

Románia területén a veszettség az ukrán határtól kezdett elterjedni, majd átterjedt Iași, Vaslui, Bákó és Neamț megyére, onnan pedig Hargita megyére. Maros megyében még sem vad-, sem háziállatokon nem mutattak ki veszettséget, gyanús esetek sem voltak, miközben három éve nem volt veszettség elleni kampány. Nagyon kellett igyekezni, hogy az immunizálást elkezdjék, főként megyénk Hargita megyével szomszédos részein. Az oltóanyagot tartalmazó csalik légi szórása befejeződött, a műveletet az erdők fölött repülőből végezték, szkennelt térképek alapján. Azonban a vadállomány immunizálása, a földi szórás jelenleg is folyamatban van egész Maros megye területén.

– Az oltóanyagot tartalmazó csalikat úgy kell elképzelni, mint egy-egy húsgombócot, ami préselt hallisztből készül, a belsejében pedig egy oltóanyagot tartalmazó kapszula található. Amikor a róka, a sakál vagy a medve beleharap, a kapszula kilyukad, s ennek tartalmát az állat lenyeli. Miután a repülőből történő szórás befejeződött, a vadásztársaságoknak kiosztottuk a kézi kihelyezést igénylő csalikat, amelyeket róka- és sakállyukakhoz, illetve olyan helyekre, főként faluszélekre helyeznek ki, ahol a rókák, sakálok járnak. Az immunizálási kampány keretében folytatjuk a kutyák oltását, főként azokat a kiskutyákat oltják ebben az időszakban, amelyek veszettség ellen még nem voltak beoltva – tájékoztatott dr. Nagy Péter Tamás.

Ha elhullt rókát, sakált találnak, azonnal értesíteni kell az állatorvost, az állategészségügyi hatóságot

Az állategészségügyi igazgatóság szakemberei óvatosságra intenek. Felhívták a gazdák és a vadőrök figyelmét is, hogy ha elhullt rókát, sakált találnak, azonnal értesítsék az állategészségügyi hatóságot, hogy a tetemet vigyék be a laborba szűrővizsgálatra, hogy ha netán betegség ütné fel a fejét, minél hamarabb lehessen intézkedni. Semmi esetben sem szabad kontaktusba kerülni a beteg vagy elhullt állattal.

– Hargita megyében súlyos a helyzet, szarvasmarhára, juhra, macskára, kutyára terjedt át a vírus. A legelőn levő szarvasmarhákat, juhokat megharapták a rókák, s megbetegítették őket. A megharapott állatok megvesztek, nem gyógyíthatók, és elhullnak. A Hargita megyével szomszédos településeken élő gazdáknak nagyon oda kell figyelniük, mert a megyehatárok sem a rókának, sem a sakálnak nem számítanak, ők szabadon közlekednek, s könnyen behozhatják a fertőzést. Sajnos az emberre nézve is nagyon veszélyes a veszettség, és halálos kimenetelű lehet. Ezt próbáljuk elkerülni, viszont a kór megfékezése nem csak tőlünk függ – mondta az igazgató.

Emberre nézve halálos kimenetelű agyvelőgyulladást okoz

A veszettség vírussal terjed, a fertőzött állatok viselkedése kiszámíthatatlanná, agresszívvé válik, nyálazni kezdenek, s a tünetek megjelenése után a bénulás és a légzési elégtelenség miatt az állat néhány napon (általában 5–15 napon) belül elpusztul. A veszettség a legfélelmetesebb emberi betegségek egyike. A vírus a fertőzött személy agyvelejébe, illetve központi idegrendszerébe jutva gyakorlatilag minden esetben halálos kimenetelű agyvelőgyulladást okoz.

Jelentős beruházás a sportélet fellendítéséért

Megújul a szászrégeni Avântul-futballpálya

A Szászrégeni Polgármesteri Hivatal nagy erőkkel dolgozik a városi csapat futballpályájának korszerűsítésén. A munkálatokat szakaszosan végzik, az első etap már a végéhez közeledik.

Szeredai Vivien

Gál Előd városmenedzser lapunknak elmondta, hogy a helyi labdarúgócsapat, az Avântul sportpályája jelenleg teljes körű felújításon esik át. Első körben korrigálták a pályán lévő szintkülönbségeket, majd a precíziós lézeres szintezést követően korszerűsítették és kibővítették a már meglévő automata öntözőrendszert. Következő lépésként, a közeljövőben minőségi fűmaggal vetik majd be a területet, hogy a fű strapabíró legyen. A felújítás elsődleges célja, hogy jobb körülményeket biztosítsanak a játékosoknak és a szurkolóknak egyaránt.

Gál Előd kiemelte, hogy mivel nagyszabású beruházásról van szó, a polgármesteri hivatal úgy döntött, hogy lépésről lépésre, saját költségvetésből újítja fel a futballpályát. Mint mondta, az elmúlt időszakban nem voltak olyan pályázati lehetőségek, amelyek ezt lehetővé tették volna, a felújításra pedig mindenképp szükség volt. Hangsúlyozta, hogy a beruházás tavasszal tovább folytatódik: a tervek szerint felújítják az öltözőket és a tribünt, illetve egy futópályát is kialakítanak majd a futballpálya körül.

A városmenedzser elmondta, hogy a szászrégeni Avântul csapata jelenleg a román labdarúgó-bajnokság negyedik vonalában (Liga 4) szerepel, ahol remekül teljesít, és a hétvégén akár a tabella első helyére is felkerülhet. Kiemelte, hogy a felnőttcsapat mellett az egyesületnek több mint tíz utánpótláscsapata is van, amelyekben négyéves kortól egészen tizenéves korig futballoznak a fiatalok. Emellett az iskolai sportklub és más utánpótlás-nevelő klubok is foglalkoztatnak gyerekeket, így a városban összesen több mint ötszáz gyermek sportol.

Gál Előd hangsúlyozta, hogy amíg az Avântul-futballpálya elkészül, a csapat a nemrég felújított és remekül felszerelt Metalul-sportbázisra költözött, ahol a sportolók megfelelő körülmények között készülhetnek. Mint mondta, a városvezetés kiemelt figyelmet fordít arra, hogy minden korosztály számára lehetőséget biztosítson a sportolásra, ezért a Metalul-sportbázison például teniszpályákat is kialakítottak.

Fotó: Márk Endre Facebook-oldala

Egészségfejlesztési képzés indul Marosvásárhelyen

A Szent Balázs Alapítvány egy újabb képzést indít, ahol a fiatalok a szexuális nevelésről, életmódról és az elsősegélynyújtásról is tanulhatnak. Hogy ezeket a fiatalok megtanulják, hiteles, közérthető és közvetlen információk kellenek. Ezt szolgálja ez a képzés is, amelyre középiskolásokat és egyetemistákat várnak Marosvásárhelyen, hogy később bekapcsolódhassanak az iskolai prevenciós programokba.

Sófalvi Szidónia

Bálint-Fülöp Tímea projektvezetővel, az alapítvány önkéntes koordinátorával beszélgettünk a részletekről. A program három fókusza mind olyan terület, amely a fiatalok mindennapjait közvetlenül érinti: az egészséges életmód, a szexuális nevelés, valamint az alapvető újraélesztés és elsősegélynyújtás (BLS).

„Azt szeretnénk, hogy a megelőzés ne a tiltásokkal, hanem a megfelelő tudással, a bizalommal és a mindennapokban is használható készségek kialakításával kezdődjön” – hangsúlyozta Bálint-Fülöp Tímea.

A szervezők egyik fő célja, hogy nyílt teret biztosítsanak a kérdéseknek a saját testük működésének megértéséhez, hogy a jelenlévők majd tudatos döntéseket hozhassanak, és szükség esetén vészhelyzetben is megállják a helyüket.

Szakértők segítik a felkészülést

A felkészítést egy sokszínű szakmai csapat vezeti: orvosok, pszichológusok, pedagógusok és mentálhigiénés szakemberek mellett ott lesznek olyan orvostanhallgatók is, akik már tapasztaltak a prevenció terén. A hangsúly a gyakorlati felkészítésen és az ítélkezésmentes, nyitott kommunikáción van.

Így a résztvevők nemcsak elméleti ismereteket kapnak, hanem megtapasztalják azt is, hogy hogyan lehet gátlások és tabuk nélkül beszélgetni ezekről a témákról.

Miért éri meg bekapcsolódni?

A kortárs oktatás nemcsak felelősséggel jár, hanem kiváló lehetőség a személyes kibontakozásra is. A felkészítés során a fiatalok nemcsak magabiztosabbá válnak, de fejlődik a kommunikációjuk és a kapcsolatteremtő készségük is, miközben átélik a mások megsegítéséből fakadó valódi élményt.

„A kortárs oktatók különleges helyzetben vannak, mert közelebb állnak az iskolások világához, jobban ismerik a kérdéseiket és a nyelvezetüket, ezért könnyebben kialakul közöttük a bizalom” – magyarázta a projektvezető.

A képzésre október 22-ig lehet online regisztrálni. A kétnapos képzést október 23-án és 24-én rendezik meg Marosvásárhelyen, a Studium Hubban. Mivel a férőhelyek száma korlátozott, de még minden területen maradt pár szabad hely, a szervezők biztatják a csatlakozni vágyó diákokat és egyetemistákat, hogy ne habozzanak a jelentkezéssel.

Szabadtéri fúvóskoncert Nyárádszeredában

Magyarországi turnéra utazva szerdán Nyárádszeredában is koncertet adott a Felső-háromszéki Ifjúsági Fúvószenekar.

Gligor Róbert László

Múlt héten magyarországi koncertturnéra indult a Felső-háromszéki Ifjúsági Fúvószenekar. A hosszú út első pihenőjét szerdán Nyárádszeredában tartották, ahol az önkormányzat szeretetvendégséggel fogadta a csapatot, ezt a vendégek egy 45 perces szabadtéri fúvóskoncerttel hálálták meg. A városháza előtti téren, gyönyörű időben számos érdeklődő követte az előadást, a helyi elemi és középiskolások, az idősotthon lakói, de még a szerdai piacon sétálók is átsereglettek a nem mindennapi zenei élmény reményében.

A zenész fiatalok nyárádszeredai előadását szervező Bocskay Eszter Gizella helyi tanítónő és énektanárnő a Népújságnak elmondta: a magyar Nemzeti Művelődési Intézet által szervezett TehetségPaletta program keretében találkoztak először a háromszéki csapattal, amikor a szeredai Harmónia kórus is részt vett a tavaly egy megmérettetésen, majd mindkét csapat Kecskeméten a Hírös Agorában is versenybe szállt. A háromszékiek karvezetőivel (Gergely Tamás és Szóró Dorina) a nyárádszeredaiak a tavaly nyáron is együtt táboroztak Dunafalván, s akkor egyeztek meg, hogy amikor idén Kecskemétre utaznak a háromszékiek, minden olyan helységben koncertet adnak, ahol tehetségPalettás ismerősökre leltek. Így a múlt szombati kecskeméti verseny előtt a háromszékiek szerdán megálltak Nyárádszeredában, csütörtökön Székesfehérváron, míg pénteken Abaligeten is közönség elé léptek.

A Felső-háromszéki Ifjúsági Fúvószenekar 2019-ben jött létre, 12 település gyermekei és ifjai vesznek részt benne Kézdivásárhely környékéről. A szerdai fellépésen a legfiatalabb zenész 5., a legidősebb 12. osztályos diák volt.

SZERKESZTI: BENEDEK ISTVÁN

1956 és a visszaszerzett önrendelkezés

Hetven éve, 1956. október 23-án olyan folyamat kezdődött Magyarországon, amely néhány nap alatt felszámolta a kommunista párt kizárólagos uralmát. A forradalom politikai győzelmet aratott. Novemberben a szovjet katonai beavatkozás megakadályozta az új rend megszilárdulását, de a későbbi vereség nem teszi meg nem történtté az októberi fordulatot. Hogyan szerezte vissza egy megfélemlített társadalom a saját ügyeiben való döntés lehetőségét, és mit jelentett ennek erőszakos elvétele?

Benedek István

A félelem rendszerének repedései

Az ötvenes évek elejének Magyarországán az állam az élet szinte minden területére kiterjesztette ellenőrzését. A politikai rendőrség, a koncepciós perek és a kitelepítések mellett a mindennapi kiszolgáltatottság is fenntartotta a félelmet. A munkahelyi előmenetelben számított a származás és a politikai megbízhatóság; a parasztságot a kötelező beszolgáltatás, a gazdák egy részét a kulákká minősítés sújtotta. Az erőltetett iparosítás terheit azok viselték, akiknek a nevében a hatalom beszélt.

Sztálin 1953-as halála után Moszkva irányváltást sürgetett, és Nagy Imre miniszterelnökként enyhíteni kezdett a terroron és a gazdasági kényszereken. Bár 1955-ben eltávolították, kormányzása megmutatta, hogy a megváltoztathatatlannak hirdetett politika módosítható.

Hruscsov 1956. februári, Sztálin bűneit feltáró beszéde a magyar vezetés tekintélyét is megrendítette. A Petőfi Kör vitái, az írók fellépése és a korábban elítéltek rehabilitálása nyilvánosságot adott az elégedetlenségnek. Rákosi júliusi leváltása után azonban közeli munkatársa, Gerő Ernő került a párt élére. A személycsere alig kínált választ a felgyűlt sérelmekre.

Ősszel a lengyelországi változások újabb ösztönzést adtak, azt a reményt erősítve, hogy a szovjet tömbön belül is növelhető egy ország önállósága. Az elégedetlenség már találkozhatott a változtatás lehetőségének tapasztalatával.

A követelésektől a forradalomig

Az egyetemisták szervezkedése segített a vitáktól eljutni a nyilvános cselekvésig. Október 16-án Szegeden létrejött a pártállamtól független egyetemi és főiskolai diákszövetség, a MEFESZ. A műegyetemi hallgatók október 22-i követelései között a szovjet csapatok kivonása, Nagy Imre kormányfősége, szabad választások és sajtószabadság szerepelt. Gazdasági és szociális igények kapcsolódtak az ország függetlenségének követeléséhez.

Az október 23-i, a lengyelekkel való szolidaritást is kifejező budapesti tüntetés hamar tömegmozgalommá szélesedett. A nemzeti zászlókból kivágott állami címer jelezte a rendszer elutasítását. A Bem-szobornál és a Parlament előtt hatalmas tömeg gyűlt össze. Este ledöntötték a Sztálin-szobrot, a rádiónál pedig a követelések beolvasását sürgették.

Gerő esti rádióbeszédében elutasította a mozgalom követeléseit. A rádió épületénél kibontakozó fegyveres összecsapások után a tiltakozás felkeléssé alakult. A hatalom már Debrecenben is tüzet nyitott a tüntetőkre. A fegyverhasználat, majd a szovjet csapatok október 24-i budapesti megjelenése olyanokat is szembefordított a rendszerrel, akik kezdetben csak reformokat vártak. A diktatúrával szembeni forradalom összekapcsolódott az idegen katonai beavatkozás elleni szabadságharccal.

Budapesten fegyveres csoportok alakultak, vidéken tüntetések, sztrájkok követték egymást. A Kossuth téri és a vidéki sortüzek tovább mélyítették a szakadékot a lakosság és a régi hatalom között. A felkelésnek nem volt előre kijelölt központi vezérkara vagy részletes programja. A célok a harcok, a tárgyalások és a helyi kezdeményezések során formálódtak.

A visszaszerzett önrendelkezés

Nagy Imre október 24-én ismét miniszterelnök lett, de kezdetben a pártállami kereteken belül próbálta helyreállítani a rendet. A felkelés mérete, a rendszer helyi összeomlása és a hozzá eljutó követelések fokozatosan megváltoztatták a helyzet értékelését. Október 28-án a kormány nemzeti demokratikus mozgalomnak ismerte el a történteket, tűzszünetet hirdetett, és bejelentette az ÁVH megszüntetését. Az addig üldözött felkelők követelései a kormány politikájának részévé váltak.

Október 30-án Nagy Imre bejelentette az egypártrendszer felszámolását és a koalíciós kormányzás helyreállítását. Újjászerveződtek az 1945 utáni demokratikus pártok, megszűnt a sajtó korábbi ellenőrzése, és megkezdődött a szovjet csapatok kivonulása Budapestről. A Magyar Dolgozók Pártja felbomlott. Az újonnan létrehozott kommunista párt, az MSZMP immár egy kibontakozó többpárti politikai térben kereste a helyét.

Ezzel párhuzamosan a társadalom saját képviseleti szerveket hozott létre. A gyárakban munkástanácsokat választottak, a településeken forradalmi és nemzeti bizottságok vették át az ügyek intézését. Az új testületek a vezetők leváltása mellett a közellátásról és a rend fenntartásáról is gondoskodtak. A falvak élelmiszert küldtek a fővárosnak. A helyi tekintély és a közösség bizalma olyan felhatalmazást adott, amelyet korábban a párt kinevezése helyettesített.

Egyetértésük nem jelentett világnézeti azonosságot. A reformkommunisták, szociáldemokraták, kisgazdák és más demokratikus irányzatok hívei különböző berendezkedést tartottak kívánatosnak. Sok munkástanács ragaszkodott a társadalmi tulajdonhoz, miközben elutasította a párt egyeduralmát. A közös követelések megvalósítása után következhetett volna a versengő elképzelések demokratikus megmérettetése.

A hatalom szétesését erőszakos önbíráskodás is kísérte. A Köztársaság téri pártház október 30-i ostroma utáni lincselések a forradalom történetéhez tartoznak. Az új szerveknek az ilyen erőszak megfékezésével is meg kellett küzdeniük. A formálódó rend működőképessége még nem volt biztosított.

A párt politikai monopóliuma azonban megszűnt. Ebben a konkrét értelemben a forradalom győzött: kikényszerítette a rendszer alapvető megváltoztatását. A szabad választások és az új intézmények megszilárdulása még előtte álltak.

Magyar szabadság, nagyhatalmi érdekek

A magyarországi változásokat Moszkva saját hatalmi rendszerének szempontjából mérlegelte. Lengyelországban elfogadta a kommunista vezetésen belüli átrendeződést, amely mellett a szövetségi kapcsolat fennmaradt. Magyarországon viszont a párt kizárólagos uralma is megszűnt. A szovjet vezetés október 30-án még tárgyalási készséget jelzett a csapatok ügyében, másnap azonban az újabb katonai beavatkozás mellett döntött.

Az amerikai felszabadítási retorika és a kelet-európai közönséghez szóló rádióadások évek óta táplálták a várakozást, hogy a szovjet uralom ellen fellépők támogatásra számíthatnak. Washington azonban nem vállalt háborút a Szovjetunióval Magyarországért. A közvetlen összecsapás atomháborúval fenyegetett. Eisenhower október 31-i beszédében az erő alkalmazását is kizárta a kelet-európai felszabadítás eszközeként. Hivatalos amerikai katonai segítségígéret nem született.

A szuezi válság tovább szűkítette a magyar ügy diplomáciai lehetőségeit. Nagy-Britannia és Franciaország Izraellel együtt Egyiptom ellen indított támadást, saját nagyhatalmi érdekeit követve. Az Egyesült Államok ellenezte szövetségesei akcióját. A nyugati hatalmak megosztottsága és a közel-keleti válság elvonta a figyelmet Magyarországról. A szovjetekkel való közvetlen katonai összecsapás elkerülésének szándéka azonban Szueztől függetlenül is meghatározta Washington politikáját.

A katonai vereség és a folytatódó ellenállás

November 3-án a szovjetek Tökölön letartóztatták a csapatkivonásról tárgyaló magyar küldöttséget. Másnap hajnalban megindult az újabb támadás. A szovjet haderő a főváros mellett az ország fontos katonai és közlekedési pontjait is ellenőrzése alá vonta. Kádár János vezetésével szovjet támogatású ellenkormány lépett fel a Nagy Imre-kormánnyal szemben.

A túlerő ellenére a fegyveres ellenállás több helyen napokig folytatódott. A harcok és a sortüzek több ezer magyar életét követelték. A katonai vereség után a munkástanácsok maradtak a forradalom legfontosabb szervezett képviselői. A november 14-én megalakult Nagy-budapesti Központi Munkástanács a sztrájk erejével próbált tárgyalási helyzetet teremteni, követelte a szovjet csapatok távozását és Nagy Imre visszatérését. Közben nyilatkozatában a szocializmus és a társadalmi tulajdon mellett foglalt állást.

Ez nehezen volt összeegyeztethető azzal a hivatalos magyarázattal, hogy a rendszer a munkások nevében számolt le az ellenforradalommal. A hatalomnak éppen a munkásság választott szerveit kellett megtörnie. Decemberben a területi munkástanácsok feloszlatása, vezetőik letartóztatása és újabb sortüzek jelezték, hogyan állítják helyre az engedelmességet. A szovjet katonai győzelmet magyar állami megtorlás követte.

A következő években több mint kétszáz embert végeztek ki a forradalommal összefüggésben, tízezrek kerültek börtönbe, és sokakat internáltak vagy elbocsátottak. Mintegy kétszázezer ember hagyta el az országot. Befogadásukban a nyugati államok és segélyszervezetek jelentős szerepet vállaltak. Ez a segítség már a levert forradalom emberi következményeit enyhítette.

Amit a vereség nem törölt el

A Kádár-rendszer a forradalom leverésére épült, ezért évtizedeken át ragaszkodott annak ellenforradalomként való megbélyegzéséhez. A későbbi enyhülés sem tette szabaddá az események nyilvános értelmezését. Az állam fenntartotta azt a jogát, hogy megmondja, milyen emlék mondható el, kit szabad gyászolni, és miről kell hallgatni. Az 1956-ról folytatott küzdelem így a politikai önrendelkezés kérdését a történelmi emlékezetre is kiterjesztette.

A vereség utáni alkalmazkodásban a terror, a családok megélhetése és a változás kilátástalansága is szerepet játszott. A magánbeszélgetések, az emigráció és később az ellenzéki nyilvánosság közben más emlékezetet őrzött, mint a hivatalos ünnepségek és tankönyvek.

1956 nemzetközileg is láthatóvá tette a szovjet rendszer egyik alapvető ellentmondását: a nép nevében uralkodó hatalmat a lakosság jelentős részével szemben idegen hadsereg tartotta fenn. Ez a tapasztalat a nyugati kommunista mozgalmakban is vitákat és szakításokat váltott ki. Magyarországon pedig a rendszer eredetének kérdése évtizedek múltán is összekapcsolódott az elhallgatott áldozatokkal.

Nagy Imre és társai 1989. június 16-i újratemetése ezért vált a demokratikus átmenet meghatározó eseményévé. A két évszám között azonban hosszú, nyitott kimenetelű történet húzódott. Az 1956-os forradalmárok saját jelenükben akartak szabadabb országot, és néhány napra megteremtették ennek politikai lehetőségét. Megmutatták, hogy a társadalom képes saját képviseletet teremteni, vezetőit számonkérni és az ország jövőjéről maga dönteni. Novemberben ezt a lehetőséget katonai erővel vették el tőle.

Tömegtüntetés a Kossuth téren Fotó: Fortepan/ Nagy Gyula

Forrásjegyzék

1. *Rainer M. János: Mit akartak a forradalmárok? https://1956osintezet.hu/hu/blog/forradalom-celjai*
2. *Somlai Katalin: A vidék ereje https://1956osintezet.hu/hu/blog/forradalom-videken*
3. *1956. október 16. A szegedi MEFESZ igaz története https://u-szeged.hu/centenarium/szegedi-sztorik/1956-oktober-16-szegedi*
4. *Pesti utca – 1956 https://1956osintezet.hu/hu/node/382*
5. *1956 kronológiája https://www.kommunizmuskutato.hu/kronologia/1956*
6. *A Nagy-budapesti Központi Munkástanács november 14-i határozata https://mek.oszk.hu/01900/01937/html/szerviz/dokument/kmt1114s.htm*
7. *A munkástanácsok működése és felszámolása. https://neb.hu/ismeretterjesztes/articles/show/munkastanacsok*
8. *Borhi László: The Great Powers and the Hungarian Crisis of 1956 Hungarian Studies, 12/1–2. (1997), 237–277. A nagyhatalmi politika és a felszabadítási retorika ellentmondásai. https://epa.oszk.hu/01400/01462/00020/pdf/237-277.pdf*
9. *Koncepciós perek Magyarországon 1945 után https://felsooktatas.oktatolapok.mnl.gov.hu/koncepcios_perek_magyarorszagon_1945_utan/tartalom/tanulmany?id=1*

A természet kalendáriuma (DCCXLIV.)

Kiss Székely Zoltán

(…) A tavasznak nyár hevében
Fonnyad el virága;
Őszi dértől lészen a nyár
Gazdag lombja sárga:
Minden éket önfejéről
Bár az év letépett:
Meghagyá az aranyszemű
S rózsaszín gerézdet.

Fényes álmainkra gond jő,
A szív tettre lobban;
Mindennel felhágy az ember
Végre kedvhagyottan.
S örömet ha semmiben már
Nem talál a jámbor:
A borongós őszre mégis
Marad – egy pohár bor.

Ritka seb, melyet begyógyít
A sors, aki vágta;
Úgy adá a bort, hogy abban
Lenne orvossága;
S bár a sebre ebben is csak
Rövid gyógyulás van:
Jól esik, hogy tartja éde
Meleg zsibbadásban.

Hajlik a kor, és borongva
Jő az est feléje!
Hajts ki, hajts ki örömemre
Szőlő venyigéje!
A bor lángja hogy derengjen
Az öreg bús kedvén,
Mint az alkony fellegén, a
Rápirosló napfény.

Tompa Mihály ***Szőlőhegyen*** című versét két évvel a véresen megtorolt ’48-as forradalom után írta, 1851-ben.

Október 23-án, az ’56-os forradalom 70. évfordulóján – kissé a mai állapotokra is gondolva – hoztam elé e versét a református papköltőnek, remélve, hogy nem kell újabb nemzet- és európai értékmegmentő háborúba belesodródnia a magyarságnak. Az 1956-os forradalom a magyar nép legnagyobb XX. századi tette volt. 1989-ben ezen a napon kiáltották ki Magyarországon a köztársaságot. Ma nem Moszkva, hanem Brüsszel akar zsarnokoskodni felettünk, a már nem gyanútlan Kelet-Közép-Európán .

Gyanútlan vers október 15-én (**Szabó Lőrinc** írta 1956-ban):

Szájon csókol a pillanat,
másik kést üt a szívedig,
a harmadik halk telehold,
szív rózsája a negyedik,
van tömör-édes, mint a méz,
van lángvető csipkebokor,
van, mely egy elnémult világ,
van, mely kurjongat, mint a bor,
van, melyet észre sem veszünk,
hallhatatlan, sóvár zene,
van mindenüttjelenvaló,
van szétvivő mindenfele,
ez tűz, mely Földet nyal körül,
az egy katicát tapos el,
(…)
van atomgáz, bombahalál –
s van legvégső csömör, mely oly
bambán, szelíden néz, olyan
öklendtetőn és kedvesen,
mint kifliből a svábbogár,
mint kolbászból a birkaszem.

Őszi dértől lészen a nyár gazdag lombja sárga

Hogy aztán a költő ***Egy hét múlva***, a ***Meglepetések*** ciklus második versében ezt írja:

Rá egy hét: pár óra alatt
felnyüzsgött az országnyi Boly:
a dermedt Dávid talpraállt
s ledőlt a Góliát-szobor.

(…) Szabadság, itt hordozta hős
zászlaidat az ifjúság!
S a sírt, melyből nép lép ki, már
ámulva nézte a világ.

Tíz nap szabadság? Tizenegy!
Csók, szívre, minden pillanat!
És nem volt többé szégyen az,
hogy a magyar nép fia vagy.

(…) Ablakunk mind fény, gyertyaláng!
Aztán már settengő gyanúk.
Még egy éj. S Budapest köré
vashernyók gyűrűje szorult.

A történelem fintora, hogy október 24. az ***ENSZ napja***. 1945. október 24-én ratifikálták a szervezet Alapokmányát…

Október 24/25-ével kezdődik a skorpió hava. Vége a föld termékeny periódusának, halált susog az őszi szél, vigasztalanul esik; a szürke ég, a feketülő táj gyászol. Ez a holtak hava – idézem **Jankovics Marcell** ***Jelképkalendárium***át. – *Ám a természet halála nem végleges. E halál tetszhalál csupán, téli álom, magzati állapot. A mag földbe temetése új termést, újjászületést ígér. Ez a vigasztaló gondolat hatja át a hónap szimbólumvilágát.*

Idén e nap a nyári időszámítás végét is jelenti: pontos időpontja október utolsó szombatjáról vasárnapra virradó éjszaka, 4 óra. (1980 áprilisa óta élvezhetjük ismét az óraigazítás „örömeit”.) Az időszámítás-váltást Brüsszelben hagyományosan az energiatakarékosság igényével indokolják, már rég idejét múlta, hamis indokok miatt.

A természet? Nem így működik. A napi és évi ritmusokat még a magát Homo sapiensnek magasztaló öntelt értelmes majom, aki mindenek urának képzeli magát, sem tudja átírni.

Kinevezheti e napot ***nemzetközi klímaváltozási akciónap***pá – e nap az éghajlatváltozás elleni küzdelem nemzetközi napja 2007 óta. Célja, hogy felhívja a figyelmet a bolygónk éghajlatváltozásával együtt járó fenyegető veszélyekre, nyomást gyakorolva ezzel a klímaváltozást befolyásolni képes döntéshozókra.

Vagy kezdheti e nappal – egy ENSZ-határozat alapján 1978 óta – a ***lefegyverkezés hetét***, felhíva a figyelmet a mihamarabbi fegyverzetcsökkentés fontosságára. Ma hol tart az emberiség e téren?

Hiába a megvívott csaták a béke érdekében?

Elillant évek, évtizedek.

Az ***Elillant évek szőllőhegyén*** versében 1917-ben **Ady Endre** még kapatós kedvében gőggel vágja földhöz boroskorsóját, sőt szarkazmusától sarkallva vidám jóéjszakát kíván az első világháborúba fulladó Európának:

Tort ülök az elillant évek
Szöllőhegyén s vidáman buggyan
Torkomon a szüreti ének.

Vörös vadszőlőlevelekkel koronázott tűzfal

Ónos, csapó esőben ázom
S vörös-kék szöllőlevelekkel
Hajló fejem megkoronázom.

Nézem a tépett venyigéket,
Hajtogatom részeg korsómat
S lassan, gőggel magasra lépek.

A csúcson majd talán megállok,
Földhöz vágom a boros-korsót
S vidám jóéjszakát kívánok.

De mintha már 1906-ban az ***Új versek*** egyik darabjában, ***Az utolsó részlet***ben megsejtette volna a trianoni béke keservét:

(…) Ablakomon beárad fojtón
A ködös ősz hűs levegője…
Kinézek: egy szemetes udvar,
Középen egy pár cserje nőve.

A lomb, levél lehullott régen…
Egy pár hervadt, fonnyadt levélen
Mégsem adott túl még a cserje,
A többi már a sárba verve…

Azt mondják, hogy így ősszel olvad
A lélek át az elmúlásba,
Az elfonnyadt ifjú arcokból
Ilyenkor lesz halotti lárva,
Ilyenkor lesz múlttá az élet (…)

Október 24-én egy ’48-as honvédről is illik megemlékezni. 1812-ben e napon született **Tóth Ágoston** térképész, hadmérnök, akadémikus. 1848–49-ben hadseregparancsnok volt. Súlyos börtönbüntetéséből szabadulva, 1856 után a Széchenyi-uradalomban dolgozott, s a keszthelyi akadémián tanított. Később a fővárosi tudományegyetem tisztképző tanfolyamának igazgatója lett. Nevéhez fűződik a térképészeti intézet megalapítása, amely a jelenlegi s a nevét viselő intézet jogelődje.

Október 26-án, 1851-ben született Marosvásárhelyen **Deseő Béla** zoológus, tanár. A vásárhelyi középiskolai évek után a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen szerzett természetrajz szakos tanári oklevelet 1876-ban. Tanári pályáját még mint egyetemi hallgató a kolozsvári Református Kollégiumban kezdte. Lipcsében, Strasbourgban és Bécsben tökéletesítette tudását. 1876-tól Kolozsváron az Állat- és Összehasonlító Boctani Intézetben tanársegéd. Zoológiai, természetrajzi, etnográfiai, földrajzi cikkei közül néhány fontosabb:

Kolozsváron: ***Columbus Kristóf vagy Amerika felfedezése*** (1873); ***A rovarok hátedényéről*** (doktori értekezés, 1877); ***Jelentés az Oncsásza csontbarlang megvizsgálásáról és összehasonlító tanulmány az ottan gyűjtött Ursus speleus Blumb csontvázáról*** (társszerző, 1877); ***Több állatország vándorlási vonalairól és elterjedéséről*** (1879); ***Spongiológiai tanulmány*** (1880);

Budapesten: ***A magyar tengerpart szivacsfaunája*** (1880); ***A fiumei tengeröböl állatvilágából*** (1880); ***Növénygyűjtő: Mappa a növények gyűjtéséhez*** (1890); ***Magyarország vármegyéi és városai. 1.: Abaúj-Torna vármegye és Kassa*** (társszerző, 1896);

Bonnban: ***Die Histologie und Sprossentwicklung der Tethyen*** (1879).

A hónap utolsó napja a ***reformáció emléknapja***. **Luther Márton** a szász választófejedelemség bibliamagyarázó professzora, német Ágoston-rendi szerzetes 1517. október 31-én függesztette ki a wittenbergi vártemplom kapujára 95 pontba foglalt téziseit, amelyeket a katolikus egyház megreformálása érdekében tett közzé. Téziseiben elutasította a búcsúcédulák árusítását, elítélte a búcsú gyakorlatát, illetve a búcsúval való visszaéléseket, bírálta a bűnök pénzzel való megváltását. Luthert a pápa kiátkozta és kiközösítette. Ezt követően Luther **III. (Bölcs) Frigyes** szász választófejedelem védelme alatt élt Wartburgban, ahol 1522-ben lefordította németre az Újszövetséget. Nézetei hosszas harcok árán utat törtek, és az általa vezetett új irányzat lett az evangélikus, míg a nála is radikálisabb, **Kálvin János** genfi reformátor vezette irányzat a református vallás alapja. A történelmi protestáns felekezetek e napon emlékeznek meg az ellenreformáció áldozatairól, köztük a gályarabnak eladott prédikátorokról is.

Kibámul, kicsodálkozik a fából nagy pápaszemes tekintettel ez a bölcsesség-jelkép, melyre – úgy tűnik – egyre nagyobb szükségünk van ebben a felfordulásban.

Miközben nagy savas esők pusztítanak az erdőkben, melyeknek fiatal fái sem bírnak ellenállni a mérgező permetnek.

Nagy savas esők csapnak végig a lelkeken nap mint nap, útra kelnek fiaink, barátaink, mert semmiben sem biztosak. Több embert vesztettünk másfél év alatt, mint az egész világháborúban.

Miközben itt a piros, hol a piros, kitartóan és állandóan.

A fában rejtező nagy madár, akár az állandóság, a túlélés jelképe is lehetne.

Holott csupán a halott fa más-életét jelenti, azt, hogy újjá lehet születni másként.

Csakhogy ehhez igen nagy emberi szeretetre van szükség, értő, szabadító tehetségre, bizalomra, türelemre.

No meg arra, hogy ne hagyjanak bennünket magunkra.

Legvégső soron úgyis arról van szó: kimaradunk-e Európából.

És melyikből?

Most fog kiderülni, hogy fölöslegesen őrködtünk évszázadokon keresztül egy gondolat, egy szándék, a hova-tartozás tudata fölött?

Mi legyen ez a madár?

Maradjon bölcsességünkre emlékeztető barát.

Őr-ségünk jelképe mindörökre, még ha alacsonyan és egyre kilátástalanabbul csapkodva szállnak is el a múltba perceink, napjaink.

Király László természeti képekkel teli ***A madár*** című széljegyzete 1991-ben jelent meg a Helikon 29. számában. Mintha csak ma írta volna…

Maradok kiváló tisztelettel.

Épített örökségünk

Kövek között őrzött évszázadok

Vannak várak, amelyekből ma már csak néhány kő, egy alapfal vagy egy sánc emlékeztet arra, hogy egykor emberek éltek, harcoltak, döntéseket hoztak és sorsokat formáltak közöttük. És vannak olyan várak is, amelyek akkor is tovább élnek, amikor falaikat már rég elhordta az idő. A Dés közelében magasodó Várhegy tetején egykor Bálványos vára állt. Ma már legfeljebb az alapfalak maradványai, a terep formái és a történelmi források őrzik az emlékét. Pedig története évszázadokon át összefonódott Erdély politikai és birtokviszonyaival, királyokkal, vajdákkal, püspökökkel és főúri családokkal. A vár első említésére a 13. században találunk adatot, később pedig olyan személyek és családok birtokolták, akiknek neve Erdély történetének fontos fejezeteihez kapcsolódik. Bálványos vára nemegyszer cserélt gazdát, ostromot is megélt, és a 16. században végül maga is a pusztulás sorsára jutott. Követi más építkezésekhez hordták el, mintha a várnak még anyagában is tovább kellett volna élnie. De vajon mit mesél nekünk ma egy olyan erősség története, amelyből szinte semmi sem maradt? Mit tudunk meg egy korról azokból a töredékekből, amelyeket az idő meghagyott? És hogyan válik egy egykor fontos várhely az erdélyi történelmi emlékezet részévé? A Mezőség északi részén lévő Bálványos vára ma már nem létezik, de a története még mindig ott van a hegyen, a földben és az emlékezetben.

Nagy-Bodó Tibor

Bálványos vára

A Déstől keletre lévő Bálványosváralja keleti részén emelkedő meredek, kúp alakú Várhegy tetején állt egykor a falunak is nevet adó, történelmi nevezetességű Bálványos vár.

A felszínen található maradványok alapján a téglalap alaprajzú vár hossza alig huszonöt méter, szélessége tizenhat méter lehetett. A Várhegy meredeksége miatt a várba csak a keleti oldalon épült bejáraton lehetett bejutni, melyet egy kapubástya és az előtte félkörívben húzódó sánc védelmezett. A falak egy részének alapjai néhol még látszanak.

Az első datálás

Első – ha nem is név szerinti – említése 1269-ben történik Décse határjárásában, amikor az erdélyi vajda, majd a szolnoki ispán kezében volt. László erdélyi vajda, szolnoki ispán 1308-ban bálványosi várnagynak nevezi Mike comest *(castellanus noster de Baluanus*).

Zsigmond király 1406-ban *castrum Baluanust* Szántai Jakab erdélyi vajdának adományozta. A Szántai-Laczkfi család 1456-ban kihalt, és V. László király a korábbi örökösödési szerződéssel szemben a koronára szállott Bálványos várát 1457-ben Várdai István egri prépostnak, királyi alkancellárnak s rokonainak, valamint Losonczy Dezső és Dénes fiainak adományozta.

A beiktatáskor azonban a Laczkfiak várnagya (más források szerint Nagyfalui Farkas János) a várat nem akarta átadni, ezért V. László utasította Rozgonyi Osvát székely ispánt, hogy a várnagy összes birtokát foglalja el.

V. László halála után Mátyás király 1458-ban arra utasította a kolozsmonostori konventet, hogy az örökösödési szerződésben foglaltak ellenére Vingárti Geréb János erdélyi alkormányzót iktassa be Bálványos vára és tartozékainak birtokába.

Azonban Várdai István kalocsai érsek és rokonai, valamint Losonczy Bánffy Dénes fiai ellentmondtak, azt állítva, hogy Geréb János különféle rablások, emberek elrablása által erőszakkal iktatta be magát a birtokba, és ők a helyszínen csak félelemből nem mertek ellentmondani.

A megindult vizsgálat megállapította, hogy Geréb János valóban erőszakkal foglalta el a várat, és iktatta be magát annak birtokába, ezért Mátyás király 1461-ben elvette tőle, és Várdai Miklósnak és Bánffy István fiainak, Lászlónak s Zsigmondnak adományozta. Mátyás király az 1467. évi erdélyi lázadásban részt vevő Losonczy Bánffy Dezső fiaitól a Bálványos várában bírt részüket elvette s Várdai János váradi püspöknek, tehát a váradi püspökségnek adta.

A várat lerombolják

Gerendi Miklós erdélyi püspök, kincstartó 1529-ben a várat I. Ferdinánd részére megerősítette, de még ez évben Farnosi Veres Márton ostrommal foglalta el János király számára, és Szapolyai adományaként Petru Rareș moldvai vajda lett benne az úr.

Röviddel ezután Gerendi Miklós visszafoglalta, és Ferdinánd engedélyével 1529 végén Pempflinger Márk szebeni ispánnak és Armbrüster Mátyás szebeni bírónak elzálogosította.

A király a várat visszavette, és 1535-ben Beszterce városával együtt, azok birtokában Péter vajdát erősítette meg, a közös ellenség ellen tanúsított hűségéért. Az 1537-ben Szentiváni Nagy Barnabás és Debreki Dul László emberei által elfoglalt várat 6 ezer forintért Majláth István erdélyi vajdának adták át, akit ebben a birtokában még ebben az évben János király meg is erősített.

Martinuzzi György váradi püspök, királyi kincstartó, mint a püspökséghez tartozó birtokokat, 1538-ban Borberek váráért, Alvincért és 8 ezer forintért Majláth Istvántól kiváltotta. Feltehetően ekkor rombolták le Bálványos várát; köveit a közeli Szamosújvár építéséhez hordták el. A felszínen ma már csak alapfalainak maradványai találhatók.

Demján László műemlékvédő építész kiegészítése

Bálványos titokzatos vára a néhai Szolnok-Doboka vármegye területének egyik jelentős stratégiai és birtokközpontjaként számon tartott erődítménye volt. Köztudott, hogy a mindenkori magyar királyok által kinevezett, Belső-Szolnok megyei ispáni tisztséget viselő helyi főurak a birtokaik védelmére úgynevezett „ispáni várakat” építtettek, amelyek többségében maguknak a megyéreszeknek is nevet adtak.

Így a birtokukban lévő és a hatalmuk biztonságát szolgáló várakból irányították a rájuk szabott feladatköröket, amelyeket néha bizony túlkapásokra is hajlamosan vezettek. Például Désvár feladása után Bálványos vára vette át az irányító szerepet: ez lett az ispán, később pedig a vajda adóbehajtási, majd a sóvámközpontja is.

A hepehupás Mezőség és a dombos Szamos-mellék találkozásánál, a helyiek által korábban Határ-pataknak nevezett – mára már nem használatos nevű – válaszvölgyben, a falu fölé emelkedik a közel 520 méteres tengerszint feletti magasságban található Várdomb. A korabeli várkapitányok – a castellanusok – egyben a dési Sókamara ellenőrei is voltak, maga a hely pedig a szásznyíresi sóbányákból az itteni patakokon leúsztatott sószállítmányok átrakóhelyévé, révévé vált.

Ezzel a régió fontos gazdasági kulcspontja lett. Jelentőségét már az első tatárjárás előtti időkből fennmaradt, a kincstári vámmentességet megerősítő szabadságlevélből is ismerhetjük. Egy 1291-ben kiállított oklevél hivatkozik erre a II. András által kibocsátott, 1236-os passzusra. Ez alapján szinte biztosan behatárolhatjuk a vár építésének és fennállásának idejét, amellyel és a hozzá kapcsolódó kiváltságokkal a vár biztosíthatta a korabeli váras város lakóinak biztonságos megélhetését.

A vár nyugodt életterében feljegyeztek kalandos, sőt sötétebb korokat is

A magyar középkor egyik filmbe illő története éppen a Szent Korona itteni, viszontagságos eseményeihez kapcsolódik. Az Árpád-ház kihalásával kialakult király nélküli állapotok időszakában, az interregnum idején nagyon sok ambiciózus trónkövetelő kerekedett fel a különböző európai főúri és királyi családokból.

Többen pápai áldással, mások családi és rokoni kapcsolataikat hangoztatva, némelyek pedig erőszakkal jelentkeztek a magyar trón megszerzésére. Az akkori bajor herceg, a Wittelsbach-házi Ottó – aki az Árpád-ház utolsó női ági leszármazottjának, IV. Béla leányának, Erzsébetnek volt a fia – politikailag igencsak kalandor módon szerezte meg a koronát.

Ottó előzőleg pályázott a bajor hercegségi, majd a cseh birodalmi vezetésre is, mígnem a magyar trónról lemondó Vencel cseh hercegtől Brünnben megszerezte a koronát, amellyel álruhában elindult Magyarországra. Az útközben (egy kulacsba rejtve) elveszített, majd szerencsésen megkerült koronázási ékszerekkel 1305-ben eljutott Székesfehérvárra, ahol megkoronáztatta magát.

BÁLVÁNYOSVÁRALJA – KORAI XIII. SZÁZADI PURITÁN ERŐDÍTMÉNY REKONSTRUKCIÓJA, A HELYSZÍNRAJZ ALAPJÁN.

Erről az útjáról így ír a Képes Krónika:

„Valóban csodálatos és el nem hallgatható csoda! Mert mit is értsek azon, hogy a korona elesett – ha nem azt, hogy a herceg nem viselhette élete végéig ezt a koronát… és mit jelent az, hogy senki sem találta meg, csak azok, akik vitték – ha nem azt, hogy Pannonia nem veszítheti el angyal adta koronáját.”

Az Anjou-házi, a pápa és a magyar főurak által is támogatott trónvárományossal, Károly Róberttel szemben a hatalmát vesztő Ottó már aligha tudott védekezni. Így új szövetségest keresve az erdélyi oligarchák legbefolyásosabbjával próbált egyezségre jutni: megkérte az erdélyi kiskirály, Kán László vajda leányának kezét, miközben magával vitte a magyarok Szent Koronáját is.

A korabeli leírások szerint ez a „hatalmas és veszedelmes, mint a medve” típusú vajda azonnal átlátta a szövetségesek nélküli lánykérő helyzetét, aki számára többet ért túszként, mint szövetséges társként. A kelepce bevált: Ottót a bálványosvári sötét toronyba záratta bő másfél esztendőre, majd a megkötött alku alapján lemondatta a királyságról, és 1307-ben a Magyar Királyság végleges elhagyására kényszerítette, amit a bukott uralkodó el is fogadott.

Ezzel a furfanggal a korona Kán Lászlónál maradt. Közben az idegen felségjelvénnyel addigra már kétszer is megkoronázott Károly Róbert, valamint a pápa többszöri felszólításának fittyet hányva a vajda folyamatosan hitegette őket a jogtalanul magánál tartott ereklye átadásáról.

Ekkor a történelemben ritkán előforduló esemény következett be: a római katolikus egyház feje, a pápa (követe útján) egyházi átkot – interdictumot – mondott ki a vajdára és egész Erdélyre. Végül többéves hitegetés és huzavona után, 1310-ben Kán László átadta a koronát, így a harmadik, immár teljesen törvényes székesfehérvári koronázásra váró Károly Róbert fejére végre felkerülhetett a Szent Korona.

A várhoz kötődő kalandos történetek sorát még tovább göngyölíthetnénk. Úgy a 16. századra, a mohácsi csatavesztés utáni időszakban a vár mondhatni, hogy valóságos politikai forrongások, tulajdoncserék darázsfészkévé vált.

A Szapolyai János és Habsburg Ferdinánd trónharcára segítségül behívott III. Nagy István moldvai fejedelem feltörekvő törvénytelen fia, Petru Rareș lett a mérleg nyelve. Mindkét féllel szövetséget kötött, majd a helyzet hozta előnyöknek próbált eleget tenni. Hatalméhsége elvakította, szülőhazájából végleg kitaszították, és erdélyi fosztogatásaival, területek és várak elfoglalásával élte ki hajlamát. Így került a mi várunk is a birtokába.

Végül az akkori vajdának, Majláth Istvánnak kemény ostrommal sikerült bevenni Bálványosvárat, majd megtisztítani a véreskezű moldvaiaktól. A köpenyegforgató, kiszámíthatatlan volt moldvai uralkodó ezek után váltott, és az Erdélyből elkobzott kincsekkel, hűségét bizonyítva, kiváltotta hatalmát az oszmán Portától.

Ennyivel még nem érte be, az akkor éppen a törökök ellen szervezkedő és mellesleg a bálványosi várostromnál győzedelmeskedő Majláth vajdát elfogta, és a hírhedt konstantinápolyi Héttoronyba záratta. Az ott raboskodó Török Bálint híres törökverő hadvezér mellé került, itt fejezték be bús sorsra forduló életüket.

Hát ilyen történetek fűződnek a mára poraikból éppen csak kikandikáló faljelek, terepalakulatok romjaihoz. Erdély zajos és dicső történelmében sok harcot átélt a vár, tanúkövei valahol negyedszáz kilométerre odébb, Új-Bálványosvár várában keltek új életre, a későbbi Gerlahidán, a mai Szamosújváron.

Mégis így válhatott az egyszer virágzó Szolnok-Doboka vármegyei vár, ugyan kis időre, de az összmagyarok államiságának, függetlenségének jelképét őrző helyévé.

Talán éppen a romok tanítanak bennünket a legtöbbre…

Egy álló várfal önmagában is lenyűgöző, de amikor már csak néhány kő, egy sánc vagy egy alig kivehető alapfal marad, akkor nekünk kell hozzátennünk a hiányzó történetet.

Meg kell keresnünk az egykori embereket, a döntéseiket, a konfliktusokat, a birtoklásért és hatalomért folytatott küzdelmeket.

Bálványos vára ma már nem őrzi a hegyet, ahogyan egykor tette. Nem látjuk kapubástyáját, nem járhatunk végig falai között, és kövei közül is sok más épületekbe vándorolt. Mégsem tűnt el teljesen. Mert egy vár addig nem pusztul el igazán, amíg van, aki emlékezik rá, kutatja a múltját, és elmeséli a történetét.

A kövek elnémulhatnak, a falak leomolhatnak, de az emlékezet képes újra felépíteni azt, amit az idő lerombolt.

** A rendelkezésünkre bocsátott dokumentációkért külön köszönet Keresztes Géza műépítésznek, műemlékvédő szakmérnöknek; a segítségért dr. Kálmán Attila tanárnak, történésznek. Az illusztrációkat, a régi és a mai képeket Demján László műemlékvédő építész a saját munkájából, gyűjteményéből küldte el a szerzőnek.*

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Vajda Gyöngyi 1226.

Egy magyar közmondást idézünk a fősorokban.

		1	GÖRÖG BETŰ	PUSKÁVAL TÜZEL / ŐZLÁNY		JÓZSEF ATTILA KÖLTEMÉNYE	KICSINYÍTŐ KÉPZŐ		A FÁK DÍSZE
		K							L
		TUPOLJEV REP. GÉPE / KITARTÓAN NÉZ			ANGOL ÍRÓTESTVÉREK / TROMF				
2	K	TÉTOVÁN MOTOZ / ÜNNEPI SÜTEMÉNY					FALUSI APÓ / A MEDVE KEDVENC GYÜMÖLCSE		
MENJETEK! (LATIN)			EVA PÁRJA / MATTBAN VAN!					EGYES! / SZELÉN ÉS OXIGÉN VEGYJELE	
IFJÚSÁGI ÍRÓNK (FERENC)				ÉPÍTŐ KATONA / RÓMA FOLYÓJA					
EHETŐ A GYÜMÖLCS					PECUNIA NON … / BECÉZETT SÁMUEL				
LIMITED (RÖV.)			SZÉKELY IS / AZ ALUMÍNIUM VEGYJELE			SZŐLŐFAJTA / KÍNAI HOSSZMÉRTÉK			
A NÁTRIUM VEGYJELE / RÓMAI 51			BELGRÁD HEGYE / …ALKOHOL (BORSZESZ)					KILO (RÖV.) / KATONAI EGYSÉG	
		ISKOLA ALSÓ TAGOZATA / KEREK SZÁM					AKKOR INDUL! / CSERNÁTONI VÁRROM		
NEW YORK-I OPERA RÖVID NEVE			A RUTÉNIUM VEGYJELE / FENTI HELYRE TESZ			ENSZ SZERV. / GONDOL, VÉL (NÉP.)			
AZONNAL (NÉP.)					SZÁNDÉKOZIK / ARRAFELE!				
FEKETE ISTVÁN GÓLYÁJA				FORMA / SVÁJCI VÁROS					LUSTA
FRANCIA ARANY / FELVIGYÁZÓ		… CSILLAGOK (GÁRDONYI) / ERRE A HELYRE					PARANCSOLÓ / GYŐRI SPORTKLUB		
		LÁM / ESETLEN SOR!			SZÍNÜLTIG / ALFA ÉS ÓMEGA				
OLASZ VÁROS						A 7 VEZÉR EGYIKE / GYÁRKAPU! (KETTŐS BETŰ)			
L. N. J.	Á								

Mentor Könyvek Kiadó

Célja, hogy közkinccsé tegye az értékes kéziratokat, és publikálja, népszerűsítse őket a mindenkori magyar könyvpiacon (legyen szó szépirodalomról, ismeretterjesztésről vagy gyermek- és ifjúsági irodalomról). Szándéka, hogy beemelje szerzőit az irodalmi, a történelem- és néprajzkutatókat a tudományos köztudatba, a fordításokkal pedig hidat teremtsen a különböző írott kultúrák között. Esélyt és teret ad a fiatal szerzőknek, és rajtuk keresztül, velük teremt átjárást a magyarországi és erdélyi könyvpiac között.

mentorkonyvek.ro

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

PÁLYÁZATI SZELVÉNY	TALÁLÓS KÉRDÉS					1	2	3	4	M	5	6	7	8	K
						9				■	10				
11	12	13	14	15		■	16		17				■	18	
19					■	20						■	21		
22				■	23		■	24		■	25				
26			■	27			28		■	29			■	M	
30		■	31					■	32				33		
34		35		■	36			37		■	38				
É	■	39		40		■	41			42		■	43		
44	45				■	46					■	47			
E					M						I			K	

VÍZSZINTES:

1. A kérdés első része. 9. Kortyolnivaló. 10. Durva, nehézkes (angol). **11. A helyesnek gondolt válasz.** 16. Futballista (kapus, József). 18. Magad. 19. Német Alajos. 20. Belgiumi város. 21. Férfiak (angol). 22. Csillámos agyagmárka. 23. Kipling kígyója. 24. Idős (röv.). 25. … Hackmann, színész. 26. Végtag. 27. Tehetős. 29. CGS erőegység. 30. Udvarias megszólítás. 31. Budapest része. 32. Marokkói város lakója. 34. Sportfogadás. 36. Mellfodor. 38. Hamis. 39. Termést betakarít. 41. Női név (szept. 19.). 43. Lekvár. 44. Régészek öröme. 46. Óegyiptomi uralkodói cím. 47. Ez a hal nem hal.

FÜGGŐLEGES:

1. Német személynévmás. 2. Spielberg űrmanója. 3. Indiai népcsoport (NAGA). 4. Kisiskolás. 5. Várát Dobó István védte. 6. … Lanka (Ceylon). 7. Beszól! 8. Természetfölötti lény. 11. Német nevelő. 12. Gyorsan párolgó. 13. Fekete (francia). 14. A nitrogén és az irídium vegyjele. 15. … királya (E. Lalo operája). 17. Liba. 20. Mocsári növényzet. 21. Gyógy- és fűszernövény. 23. Élelem. 25. Tűzgyújtó pálcika. **26. A kérdés befejezése.** 27. Tegnap után. 28. Dühösen ledob. 29. Azonban. 31. Stendhal hőse (Julien). 32. … Breugnon (R. Rolland). 33. Máshollét igazolása. 35. Szamoai pénz. 37. Aggyisten … (Gárdonyi). 40. Atlétika (röv.). 42. Telepes növény (irod.). 45. Spanyol és norvég autójel. 46. Santa …, argentin város. 47. Az itteni.

L. N. J.

A pályázati rejtvényben szereplő helyes megfejtéseket június 18-ig a Népújság címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők közül két személy egy-egy könyvet nyer. A pályázati szelvényt – a pályázat címével együtt – kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani.

Minirejtvény

1	2	3	Ü	4	5	I
6			■	7		■
8		■	9			10
11		12			■	
	■	13			14	
15	16			■	17	
E						

A fizikatanár:
– Ki látott közlekedő edényeket?
Pistike:
– Én, amikor …

VÍZSZINTES: 1. A poén folytatásának első része. 6. Francia liliom. 7. Kacat. 8. Rag, a -va párja. 9. Hideg (német). 11. Rockénekes (John). 13. Olasz szerelem. 15. Nulla. 17. Megelégel, terhére van.

FÜGGŐLEGES: 1. Az alumínium vegyjele. 2. Téli sportot űz. 3. Félzsák! 4. Dél-amerikai füves puszta. 5. Szélhárfa. **8. A poén befejezése.** 9. Fiókos szekrény. 10. A két … (Jókai). 12. Erős (latin). 14. Utca (francia). 16. Feszítőeszköz.

A MAGYAR KÖZMONDÁS *című pályázat nyertesei:*

Papp Károly,
Szováta, Csendes u.
Bányász-Koszta Beáta,
Marosvásárhely, N. Bălcescu u.

A pályázati rejtvény megfejtése:
HIÁBA OTT A KINCS, AHOL EGÉSZSÉG NINCS.

Megfejtések az október 16-i számból:

Minirejtvény:
1. Szállóige
2. Népköltés

Skandi:
Szép dolog, mikor a száj és szív egyetértenek.

Megnyitották a kommunista diktatúrát bemutató Vörös Csillag Múzeumot Sepsiszentgyörgyön

Megnyitották szerdán este a Vörös Csillag Múzeumot Sepsiszentgyörgyön. A város egykori dohánygyárának raktárában kialakított közel 3000 négyzetméteres kiállítótérben (Romániában elsőként) a kommunista diktatúra történetét mutatják be, kiemelt figyelmet szentelve Erdélynek és Háromszéknek.

A sepsiszentgyörgyi múzeum tárgyakon, dokumentumokon, fényképeken és személyes történeteken keresztül idézi fel a romániai kommunista diktatúra évtizedeit. A történelmi események bemutatása mellett arra is hangsúlyt fektet, hogy miként működött a hatalom, és milyen hatással volt a rendszer az emberek mindennapi életére, családjaira és közösségeire.

A szerda esti hivatalos megnyitón a romániai történetírás és általában a közélet meghatározó képviselői vettek részt. A rendezvény díszvendége, *Emil Constantinescu* volt államfő beszédében hangsúlyozta: a múzeum olyan korszakot segít felidézni, melyet nem szabad elfelejteni. A politikus saját életének eseményein keresztül emlékezett a kommunista diktatúra történetére.

Napjaink nagy problémájának nevezte, hogy nem ismerjük a valódi történelmet, mivel megítélése szerint a román történelmet a KGB és a román titkosszolgálat emberei „írták”.

Felidézte, hogy a románok és magyarok együtt tiltakoztak Temesváron a kommunista rendszer ellen az 1989-es forradalom kitörésekor, de temesvári román egyetemisták már az 1956-os magyarországi forradalomhoz is csatlakozni akartak. Kérte hallgatóságát, hogy törekedjenek a közelmúlt történelmének megismerésére, különben nem fogják tudni megérteni azt az erkölcsi válságot, amelyben jelenleg van a román társadalom.

Antal Árpád sepsiszentgyörgyi polgármester magyar nyelven kezdte beszédét, emlékeztetve: az anyanyelv használata olyan szabadság, melyet a kommunista diktatúra bukása után nyert vissza a romániai magyarság, előtte „csak álmodni és sírni” lehetett magyarul. Köszönetet mondott az ötletgazdának, Váry Ó. Péter újságírónak és a projekt támogatóinak, hogy együtt maradandót alkothattak.

Gyerekkorán keresztül idézte fel a diktatúra utolsó évtizedeinek hiánygazdaságát, amikor nemcsak az élelmiszer hiányzott, hanem az igazság és igazságosság, a szabad gondolkodás és szabad beszéd lehetősége is. És a régi reflexek a rendszerváltás után is megmaradtak, ott voltak 1990 fekete márciusában Marosvásárhelyen és a bukaresti bányászjárások idején is – mondta.

„Sajnos Ceauşescu szelleme ma is kísért, fel-felbukkan, hol a parlamentben, hol egy tárgyalóteremben, ahol épp a magyar nyelv használatáról, valamilyen visszaszolgáltatásról vagy újabban újraállamosításról döntenek, hol a médiában, hol az élet más színterein” – fogalmazott. Hangsúlyozta: nemcsak azért hozták létre a múzeumot, hogy emlékeztessenek a múltra, hanem azért is, hogy „megvédjék a jövőt”, mivel egyre több fiatalban ébred szimpátia a totalitárius rendszerek iránt.

Gabriel Andreescu emberjogi aktivista, kutató gratulált a városvezetésnek a múzeum létrehozásához. Rámutatott: ennek a korszaknak egy szelete a román kommunista titkosszolgálat, a Securitate irattárában található, és azt javasolta, hogy a múzeum kutatási részleggel is bővüljön. Ez többek között a romániai magyar ellenállás történetének román nyelvre való lefordításával is foglalkozhatna – mondta –, mivel román nyelvű források hiányában ez a többségi társadalom körében alig ismert.

Hegedüs Csilla, aki az európai beruházások és projektek minisztériumának egykori államtitkáraként segítette a múzeum létrejöttét, felidézte, hogy több hasonló intézmény létrehozása is szerepelt a tervben, melyek közül például a bukaresti holokausztmúzeum nem valósult meg.

A létesítmény főként a fiatal generációk nevelése szempontjából fontos, hogy felismerjék a diktatúra bármely formáját – mondta, és felajánlotta, hogy segít európai szinten is láthatóvá tenni az intézményt.

Mădălin Hodor történész, a Securitate Irattárait Vizsgáló Országos Tanács (CNSAS) alelnöke az intézmény nevében gratulált a múzeum létrejöttéhez, és felajánlotta a CNSAS támogatását a kezdeményezők további terveihez.

Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke kijelentette: rajtunk múlik, hogy a kommunista diktatúra jelképe, a vörös csillag „a múzeumban maradjon, és ne keljen ismét életre”.

Felidézte, hogy a kommunista diktatúrát a totalitárius volta tette gonosszá, mivel nem bízott az emberben, így azt is ellenőrzése alá próbálta vonni, hogy ki mit gondol és miben hisz. A rendszer az etnikai közösségeket is át akarta alakítani, beolvasztani – idézte fel. Kérte a kezdeményezőket, hogy építsék tovább az intézményt, mert „a mai világot nézve, szükség van rá”.

A múzeum európai uniós finanszírozásból, az országos helyreállítási terv (PNRR) keretében valósult meg közel 12 millió eurós beruházással. Három szinten mutatja be a romániai államszocializmus időszakát, eredeti tárgyakat, dokumentumokat és személyes visszaemlékezéseket ötvöz interaktív installációkkal, audiovizuális tartalmakkal, VR-szemüvegekkel és szimulátorokkal.

A Vörös Hajnal tárlat a második világháború következményeit, a deportálásokat, a politikai üldöztetéseket, a börtönök és kényszermunkatáborok világát idézi fel. A Vörös Zászló tárlat a kommunista hatalom kiépülésével és a társadalom átalakításával foglalkozik, a Vörös Csillag tárlat pedig a Ceauşescu-korszak mindennapjait, a hiánygazdaságot, a propagandát és a rendszer bukását láttatja.

Az intézményben október 23-25. között ingyenes nyílt napokat szerveznek, amikor az érdeklődők tárlatvezetéssel vagy önállóan is megismerhetik a kiállítást. Október 27-étől keddtől vasárnapig 11 és 19 óra között látogatható. (*MTI*)

Adventre hangoló történet az Ariel színházban

Prémszakáll és Torzonborz mesés találkozása

Egy otthontalan kutyus és egy professzor bájos egymásra találásának lehetett szem- és fültanúja a marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház október 17-i, szombat délutáni bemutatójának közönsége. Marék Veronika Prémszakáll és Torzonborz című meséjét *Barabás Olga* varázsolta színpadra. A 4 éven felüli gyermekeknek szóló előadás dramaturgjával, rendezőjével a premier előtti napon, múlt pénteken beszélgettünk.

Nagy Székely Ildikó

– Hogyan került képbe éppen ez a történet?

– Marék Veronika meséin nagyon sok nemzedék felnőtt, de valahogy úgy alakult, hogy az Ariel színház eddig még nem mutatott be egyet sem közülük. Ez a történet egy könyvesboltban talált rám, ahol éppen nem gyerekeknek szóló kiadványokat nézegettem, és egyszer csak hirtelen feltűnt, hogy milyen szépen illusztrált az egyik mesekönyv. Ez volt a *Prémszakáll és Torzonborz*. Belelapoztam, majd meg is vásároltam. Kimondottan az illusztrátor, Baranyai András rajzai miatt vettem meg. Amikor olvasni kezdtem, kiderült, hogy ez egy nagyon egyszerű, világos, kedves kis történet. Megtetszett nekem, ezért felvetettem a színháznak, hogy milyen jó lenne, ha valami ilyesmit is mesélnénk a gyerekeknek, illetve az őket elkísérő felnőtteknek, akik szintén megtalálhatják benne a maguk részét, azt, amitől jól érzik magukat.

– Milyen közeget hoz nézőközelbe az előadás?

– Ez egy jelenkori történet, ami egy mindenki számára ismerős városi környezetben játszódik, van benne buszmegálló, vannak házak. Egy olyan kiskutyáról szól, amelyiknek elég rossz irányt vett a sorsa, de aztán összetalálkozik egy idős professzorral, és ha nehezen is, de egymásra találnak. Ezáltal fogalmazódik meg, hogy nincs olyan szomorú vagy reménytelen helyzet, ami ne fordulhatna jóra, mindössze annyi kell, hogy figyeljünk egymásra, és próbáljunk segíteni egymásnak, ahogy a kiskutya is a professzornak és fordítva. Amint azt a városkép is érzékelteti, a cselekmény az adventi időszakban játszódik. Hamarosan mi is belépünk az ünnepvárás időszakába, és, bár ez nem egy karácsonyi mese, azt szeretném üzenni vele, hogy bárcsak mindenkivel történne valami hasonlóan csodálatos advent idején.

Visszaadni a sajátos derűt

– Mi volt a rendezői koncepció?

– Azt szerettem volna megjeleníteni a színpadon, ahogyan rám hatott a mese a maga egyszerűségével és tisztaságával. Végig arra figyeltem, hogy ez a Marék Veronika-féle tipikus derű érzékelhetővé váljon, ezt meséljük el. Számomra az volt a legfontosabb, hogy ne térjek el ettől, és így ne érje nagy meglepetés azokat a gyerekeket, akik olvasták vagy akiknek felolvasták ezt a mesét.

– Mikor kezdődött a próbafolyamat?

– Rögtön évadkezdés után, szeptember elsején, és mostanáig elég megfeszített ritmusban dolgoztunk, mert annak ellenére, hogy ez egy nem egészen ötvenperces előadás, minden szempontból rengeteg munkát igényel. Szerettem volna kihasználni a színházi eszközöket, ebben is nagyszerű partner volt a társulat. Minden közös munka alkalmával megállapítom, mennyire lelkiismeretes és öntudatos ez a csapat. Keményen húztunk egy irányba, és reméljük, hogy mostanra behajóztunk a kikötőbe. A bábművészek között egyébként Szűcs Tamás személyében egy új kollégánk is van, aki az itteni Művészeti Egyetemen végzett, majd Kolozsváron dolgozott, onnan jött vissza Vásárhelyre, és most első alkalommal lép az Ariel közönsége elé. Mellette két egyetemista munkatársunk, Berekméri Réka és Kőrösi Áron is újra megmutatkozik, ők korábbi előadásokban is szerepeltek már. Prémszakáll professzort Cseke Péter alakítja, Torzonborzt pedig Halmágyi Éva és Máthé Rozália, a kutyus ugyanis két formában jelenik meg.

Lírai látványvilág és Schumann-motívumok

– Milyen bábtechnikák kapnak szerepet a mesejátékban?

– Főként az asztali báb módosulatai. Most már a bábozásnál is többféle irány ötvöződik, ezt maga a történetmesélés, illetve a tér határozza meg. Élő szereplők is megjelennek a cselekményben, illetve van egy maszkszínházas animációs rész is. Ez tulajdonképpen mozgástechnika, amiről sokat nem szeretnék elárulni, hogy ne lőjem le a poénokat, elöljáróban annyit mondhatok, hogy azok az elemek, amelyekkel találkozunk a kinti világban, és amelyek egy helyben állnak, nálunk megmozdulnak, van egy életük, és beleszólnak a szereplők életébe.

– A látványvilág inkább részletgazdag vagy leegyszerűsített, lényegre törő?

– A Matyi Ágota báb-, díszlet- és jelmeztervezővel közös munkában fontos szempont volt, hogy megteremtődjön a mesei világ. Annak ellenére, hogy a térben megjelenő elemek ismerősek számunkra, hiszen, ha kilépünk az utcára, ugyanezeket látjuk, az előadás formavilága líraibb, teátrálisabb. A látványvilág részletgazdag, de nem realista értelemben; a szó legnemesebb értelmében mesés.

– Hogyan illeszkedik ehhez az előadás zeneisége?

– Régi vágyam volt egy olyan történetet bemutatni, amelyben használhatjuk Schumann Gyermekjelenetek című kis zenei etűdjeit. Ennél a mesejátéknál ez nagyszerűen adta magát, persze nem egy az egyben, hanem motívumonként. Az előadás zenéjét szerző Apostolache-Kiss Zénó, akár a dzsessz-zenében, nagyon szépen elkalandozik egy olyan irányba, ami beilleszkedik a mesébe, segíti a történetmesélést. Néha visszavisszatér egy Schumann-motívum, aztán újra eltűnik, így egy klasszikus és modern elemekből felépülő zenei világ jön létre. Zénó mesterien érti ezt a fajta átalakítást, azt, hogy hogyan kell színpadi zenét írni egy jelenethez, illetve történethez.

A Prémszakáll és Torzonborz legközelebb október 29-én, csütörtökön 18 órától látható az Ariel színház nagytermében.

Őrtüzek a Székelyföld autonómiájának napján

Gáspár Sándor

Őrtűzgyújtás lesz Székelyföld autonómiájának napján, október 25-én, október utolsó vasárnapján, hagyományainknak megfelelően, immár tíz éve. Felolvassuk a kiáltványt is a tűz mellett. Benne kifejezzük igényünket Székelyföld területi autonómiájára, meg azt is, hogy közös területi közigazgatási egységbe akarunk tartozni. Emellett minden településen saját belátásuk szerint műsorral – zenével, előadással, verssel, megemlékezéssel – bővíthetik a műsort a helybéliek. Arra is törekszünk, hogy a vasárnapi, október 25-i istentiszteletek alkalmával közösen imádkozzunk is Székelyföldért, a székely autonómiáért.

Marosvásárhelyen a szokásos helyen, a Maros partján, a Sörpatikával rézsút átellenben gyújtjuk idén is az őrtüzet, Marosvásárhely Székely Tanácsa közösen a Marosszentgyörgyi Székely Tanáccsal. A jubileumi őrtűz alkalmából bemutatjuk a Székely Nemzeti Tanács 1918-as alapítóit, kiállítást is rendezünk a portréikból.

Jancsó Benedek, Sebess Dénes, Ugron Gábor és Urmánczi Nándor kezdeményezésére és elnöklete alatt alakult meg a Székely Nemzeti Tanács Budapesten, 1918. november 9-én. November 17-én megvitatták Paál Árpád javaslatát, hogy a székelység közös közigazgatási területét alakítsák ki, november 19-én pedig Bethlen István kezdeményezte az Erdélyi Székely Nemzeti Tanács megalakulását Kolozsváron, majd Marosvásárhelyre is nagygyűlést terveztek. Így elsősorban őket tekinthetjük a Székely Nemzeti Tanács alapítóinak, bár nagyon sokan vannak még, akik akkor a Székely Nemzeti Tanács köré tömörültek.

Román és magyar futballbajnoki mérkőzések a televízióban

Október 23., péntek:

* 18.00 óra: FC Botosán – Petrolul 52 Ploieşti (Szuperliga, 13. forduló)
* 21.00 óra: Vajdahunyadi Corvinul 1921 – Kolozsvári FCU (Szuperliga, 13. forduló)

Október 24., szombat:

* 15.30 óra: FK Csíkszereda – FC Voluntari (Szuperliga, 13. forduló)
* 15.30 óra: Kispest-Honvéd FC – Debreceni VSC (NB I, 11. forduló)
* 18.00 óra: Campionii FC Argeş Piteşti – Aradi UTA (Szuperliga, 13. forduló)
* 18.00 óra: ETO FC Győr – Újpest FC (NB I, 11. forduló)
* 20.30 óra: Zalaegerszegi TE FC – Kisvárda Master Good (NB I, 11. forduló)
* 21.00 óra: Bukaresti FCSB – Bukaresti Rapid 1923 (Szuperliga, 13. forduló)

Október 25., vasárnap:

* 14.15 óra: Vasas FC Budapest – Paksi FC (NB I, 11. forduló)
* 16.00 óra: Konstancai FCV Farul – Galaci Suporter Club Oţelul (Szuperliga, 13. forduló)
* 16.30 óra: Puskás Akadémia FC – Nyíregyháza Spartacus FC (NB I, 11. forduló)
* 19.00 óra: Kolozsvári CFR 1907 – Bukaresti FC Dinamo 1948 (Szuperliga, 13. forduló)
* 19.00 óra: Ferencvárosi TC – MTK Budapest (NB I, 11. forduló)

Október 26., hétfő:

* 20.00 óra: Sepsiszentgyörgyi Sepsi OSK – CSU Craiova (Szuperliga, 13. forduló)

A Szuperliga mérkőzéseit a DigiSport és a Prima Sport, az NB I-es találkozókat az M4 Sport és az M4 Sport+ televízió közvetíti.

Gólzáporos BL-forduló: a PSG legyőzte a Barcelonát, a Liverpool fordított

Fordulatos mérkőzéseket és több gólgazdag összecsapást hozott a labdarúgó Bajnokok Ligája alapszakaszának harmadik fordulója. A Paris Saint-Germain 4-2-re verte az FC Barcelonát, a Liverpool kétgólos hátrányból győzte le a Villarreal együttesét, míg a Bayern München és az Arsenal rangadója döntetlennel zárult.

A forduló egyik legnagyobb érdeklődéssel várt mérkőzésén a PSG és a Barcelona látványos csatát vívott. A franciák a 38. percben Désiré Doué révén szereztek vezetést, a katalánok pedig Xavi Espart találatával egyenlítettek. A második félidő hajrájában a Barcelona Lamine Yamal góljával 2-2-re alakította az állást, de Vitinha három perccel később ismét a párizsiakat juttatta előnyhöz, Fabián Ruiz pedig beállította a 4-2-es végeredményt. A PSG három játékosát, Marquinhost, Ousmane Dembélét és Hvicsa Kvaracseliát, valamint az FC Barcelona labdarúgóját, Dani Olmót is sérülés miatt kellett lecserélni.

A Liverpool szintén emlékezetes mérkőzést játszott: az angolok a Villarreal ellen kétgólos hátrányba kerültek, de még az első félidőben egyenlítettek, majd a második játékrészben megfordították az állást, és 4-3-ra nyertek. Gulácsi Péter a Villarreal kapuját védte, Szoboszlai Dominik sérülés miatt hiányzott a Liverpool keretéből, Kerkez Milos pedig a kispadon maradt.

A Manchester City 5-1-re verte az AEK Athént, Phil Foden mesterhármasával. A görög csapat magyar támadója, Varga Barnabás kezdőként lépett pályára, de a szünetben lecserélték, Vitális Milán a 83. percben kapott lehetőséget.

A szerdai rangadón a Bayern München és az Arsenal 2-2-es döntetlent játszott. Az angolok Eze góljával kerültek előnybe, Davies még a szünet előtt egyenlített, majd Harry Kane büntetőből szerzett vezetést a bajoroknak, végül Declan Rice a hajrában mentett pontot az Arsenalnak. A Real Madrid 4-1-re győzte le az RB Lipcsét, amelyben Willi Orbán végigjátszotta a mérkőzést. Az Aston Villa 3-1-re verte a Viking Stavangert, az Internazionale pedig emberhátrányban szerezte meg első győzelmét a Sahtar Donyeck ellen. A Sporting Lisszabon meglepetésre 3-2-re kikapott a LASK-tól, a Real Betis Isco tizenegyesével győzte le a Feyenoordot.

Eredményjelző

Bajnokok Ligája, alapszakasz, 3. forduló: Paris Saint-Germain – FC Barcelona 4-2, Liverpool – Villarreal 4-3, Manchester City – AEK Athén 5-1, AS Roma – Slovan Pozsony 4-0, FC Porto – PSV Eindhoven 0-1, SSC Napoli – Bodö/Glimt 4-3, VfB Stuttgart – Atlético Madrid 1-1, Fenerbahce – Slavia Prága 2-2, Szabah Baku – Borussia Dortmund 1-2, Bayern München – Arsenal 2-2, Real Madrid – RB Lipcse 4-1, Internazionale – Sahtar Donyeck 1-0, Sporting Lisszabon – LASK 2-3, Aston Villa – Viking Stavanger 3-1, Club Brugge – Lens 3-0, Real Betis – Feyenoord 1-0, Lille – Galatasaray 2-4, Como – Manchester United 4-1.

Târgu Mureş Marosvásárhely

Rendkívüli szimfonikus hangverseny – Pro Urbe díjátadó gála

Szeretettel várjuk önöket egy különleges estére, ahol a klasszikus zene és az elegancia találkozik a marosvásárhelyi Kultúrpalota színpadán!

2026. október 30-án, pénteken a Marosvásárhelyi Állami Filharmónia rendkívüli szimfonikus hangversenyt ad a Pro Urbe díjátadó gála alkalmából.

Pablo Boggiano argentin karmester vezényletével, valamint Bogányi Gergely magyar zongoraművész közreműködésével a közönség három nagy zeneszerző műveit hallhatja:

– George Enescu: 1. román rapszódia
– Liszt Ferenc: 1. Esz-dúr zongoraverseny
– Johannes Brahms: 2. D-dúr szimfónia

* Időpont: 2026. október 30., péntek
* Kezdés: 18:30
* Helyszín: marosvásárhelyi Kultúrpalota

A részvétel ingyenes, de belépőjegy szükséges, amely a Visit Maros jegypénztárában vagy annak online jegyértékesítő felületén igényelhető: https://tinyurl.com/29za2tnc

A férőhelyek száma korlátozott, ezért érdemes időben gondoskodni a jegyekről!

A koncertet a Román Televízió (TVR) is közvetíti.

Várjuk Önöket, hogy együtt élvezhessük a szimfonikus zene szépségét, és részesei lehessünk a kultúrának és közösségünk értékeinek szentelt különleges estének!

A Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal bel- és külkapcsolati osztálya

Szünetel a vízszolgáltatás

Az **AQUASERV RT.** értesíti a fogyasztókat, hogy a marosvásárhelyi vízműnél bekövetkezett meghibásodás elhárítása miatt az **október 23-ról 24-re virradó éjszaka, 22–06 óra között** (becsült időtartam) szünetel az ivóvíz-szolgáltatás

Marosvásárhelyen és a marosvásárhelyi vízmű által ellátott valamennyi településen, beleértve az alábbiakat is:

- **Maroskeresztúr községben**
- **Nyárádtőn (részben)**
- **Jedd községben (részben)**
- **Koronka községben (részben)**
- **Marosszentgyörgy községben (részben).**

Felhívjuk a fogyasztók figyelmét, hogy a vezetékekben lévő lerakódások felkavarodása miatt a szolgáltatás beüzemelését követően lehetséges, hogy a víz rövid ideig elszíneződik és zavaros lesz. Ez a víz csakis háztartási célokra használható. Elnézést kérünk a kellemetlenségért! Köszönjük megértésüket!

Az AQUASERV RT.

SZOLGÁLTATÁS – ÜZLETI AJÁNLAT

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GARÁZSKAPUK és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok, nyílászárók. TERASZBEÉPÍTÉS üveggel és ponyvával. Tel. 0745-379-638. (69277)

A MELINDA FUNERAR teljes körű professzionális temetkezési szolgáltatást és ügyintézést biztosít NONSTOP: szállítás bel- és külföldön, hamvasztás, ravatalozás, a temetéshez szükséges kellékek biztosítása. Tel. 0747-581-055, 0740-263-907. Marosvásárhely, Oneşti tér 12. szám. (68166)

Klara, a látnok gyógyító Jeruzsálemből hozott szent gyógymódokkal siet a hozzá fordulók segítségére. Bármilyen problémát megold a szerelmi, anyagi és családi élet terén; visszahozza a szeretett személyt, és összehozza a szétszakadt családokat. Gyógyítja az alkoholizmust, az impotenciát és a depressziót és még sok más betegséget is; bármilyen problémát megold.

Köszönetnyilvánítások:
Elisabeta Nyárádszeredából: köszönöm, hogy meggyógyította a fiamat az alkoholizmusból és a depresszióból; István Ákosfalváról: köszönöm, hogy segítségével visszajött a barátnőm; Rozália Dicsőszentmártonból: köszönöm, hogy megoldotta a családi problémáimat, és mindent rendezett. Enikő Ernyéből: köszönöm, hogy feloldotta a családomra nehezedő átkot; Valer Marosvásárhelyről: köszönöm, hogy feloldotta a házassági átkot. Klara minden problémát megold.

Tel. 0742-450-214. *(Fizetett hirdetés: op.)*

MAROS MEGYEI TANÁCS

Költségvetés-kiigazításról, a hulladékgazdálkodási díjak módosításáról és zöldenergia-projektről döntött a Maros Megyei Tanács

A Maros Megyei Tanács október 22-i ülésén jóváhagyta a megye költségvetésének kiigazítását, amelynek keretében több alárendelt intézmény számára különítettek el többletforrásokat.

Az állami költségvetésből az előadó-művészeti intézmények finanszírozására kiutalt 4,08 millió lejből 2,884 millió lej a Marosvásárhelyi Állami Filharmóniához, 1,196 millió lej pedig az Ariel Gyermek- és Ifjúsági Színházhoz kerül.

A dicsőszentmártoni Dr. Gheorghe Marinescu Városi Kórház költségvetése 3,64 millió lejjel nőtt, míg a Maros Megyei Klinikai Kórház költségvetését 107 ezer lejjel egészítették ki. A Maros Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság 1,6 millió lej többletforrást kap a fogyatékossággal élő személyeket megillető juttatások kifizetésére, a Marosvásárhelyi Transilvania Repülőtér pedig 500 ezer lej támogatásban részesül a nem gazdasági tevékenységeiből eredő finanszírozási hiány fedezésére.

A kulturális intézmények közül a Maros Művészegyüttes költségvetését 50 ezer lejjel egészítették ki, a Vatra folyóirat 23 ezer lejt kap a személyzeti kiadások fedezésére, a Maros Megyei Hagyományos Kultúra és Művészeti Nevelési Központ pedig 207 ezer lej többletforrásban részesül.

Módosulnak a hulladékgazdálkodási díjak

A megyei tanácsosok három határozatot fogadtak el a Maros megyei hulladékgazdálkodás különböző tevékenységeihez kapcsolódó díjak módosításáról. Az emelések mértéke megközelítőleg 5,8 és 13,7 százalék között alakul. A díjak módosítását az üzemeltetők a hatályos jogszabályok alapján kérték. Az árak évente egyszer igazíthatók a költségek alakulásához, a módosítás alapját pedig az Országos Statisztikai Intézet által közzétett fogyasztóiár-index képezi. Az új díjak az inflációt és az üzemeltetési költségek növekedését tükrözik.

Az első módosítás a Szászrégen térségi hulladékgyűjtést és -szállítást érinti, amelyet az AVE România – F&G ECO társulás végez. A vegyes, nem újrahasznosítható hulladék gyűjtésének és szállításának díja tonnánként, áfa nélkül 620,40 lejről 657,36 lejre emelkedik.

A második módosítás a Kerelőszentpálon működő mechanikai-biológiai kezelőállomást érinti, amelyet az IRIDEX GROUP üzemeltet. A vegyes hulladék kezelésének díja tonnánként, áfa nélkül 112,16 lejről 118,61 lejre nő.

A legnagyobb arányú díjemelések a válogatást, a komposztálást és az átrakást érintik. Ezeket a kerelőszentpáli állomáson, valamint a maroskeresztúri, dicsőszentmártoni, balavásári és mezőrücsi átrakóállomásokon végzi az IRIDEX GROUP. A megye mind a hét gyűjtési övezetéből származó újrahasznosítható hulladék válogatásának díja tonnánként, áfa nélkül 706,46 lejről 802,50 lejre emelkedik. A biológiailag lebomló hulladék komposztálásának díja pedig 652,77 lejről 741,57 lejre nő tonnánként.

A módosított díjak teljes listája a közleményhez csatolt dokumentumokban, valamint a Maros Megyei Tanács honlapján, a „Határozatok” menüpontban található.
Fontos kiemelni, hogy ezek a díjak nem azonosak a lakosság által fizetett hulladékszállítási díjjal. A hulladékgazdálkodás különböző szakaszainak költségeit fedezik, és tonnánként, áfa nélkül vannak meghatározva.

Zöldenergia-projekt 16 szociális központ számára

A Maros Megyei Tanács október 22-i ülésén jóváhagyta egy pályázat benyújtását a 2021–2027-es Méltányos átállás program keretében. A projekt célja megújuló energia előállítására és tárolására alkalmas rendszerek telepítése a megye 16, időseket és fogyatékossággal élő személyeket ellátó bentlakásos szociális központjában, amelyek a Maros Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság alárendeltségében működnek.

A beruházás teljes értéke 24,17 millió lej. A fejlesztés csökkenti a központok energiaköltségeit, és lehetővé teszi a rendelkezésre álló pénzügyi források hatékonyabb felhasználását, így több forrás juthat az ellátottaknak nyújtott szolgáltatások javítására. A projekthez szükséges, mintegy 735 ezer lejes önrészt a Maros Megyei Tanács biztosítja a szociális igazgatóság számára.

A Maros Megyei Tanács sajtóirodája

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

SÍRHELYET vásárolnék a marosvásárhelyi városi temetőben. Rendezett papírokkal rendelkező sírhely érdekel. Tel. 0745-917-086. (29163)

ELADÓ felújított sírhely a katolikus temetőben. Érdeklődni naponta 14–17 óra között. Tel. 0745-616-157. (29258-I)

ELADÓ 6 vedres és 12 vedres cserefa boroshordó, 1500 cm³-es Lada Samara autó (veterán kategória). Tel. 0724-666-144. (-)

LAKÁS

KIADÓ 36 négyzetméteres, másfél szobás, bútorozatlan garzon a Kárpátok sétányon. Tel. 0749-425-152. (29225)

KIADÓ hosszú távra 2 szobás, bútorozott tömbházlakás a Kövesdombon. Tel. 0741-993-203. (29286)

KÜLÖNFÉLÉK

KIÜRESÍTÜNK házat, tömbházlakást, pincét stb. Tel. 0759-091-009. (29185-I)

VÁLLALUNK sírhelygondozást, szobafestést A-tól Z-ig, bármilyen szigetelést, rámolást, takarítást, kőművesmunkát, pincefestést, -takarítást, favágást, készítünk új tetőt, teraszt, balkont, ereszcsatornát. Tel. 0742-344-119, Szabolcs. (29250)

VÁLLALUNK háztetőkészítést cserépből vagy lemezből, meszelést, szigetelést, kisebb munkálatokat stb. Tel. 0753-643-414, Csaba. (29249)

ÉPÍTKEZÉSI munkát vállalok, tetőkészítést saját anyagból is, cserépforgatást, kisebb javításokat is, vakolást, meszelést, szigetelést, kerítéshegesztést, bádogosmunkát, terasz szigetelését. 18% kedvezmény nyugdíjasoknak. Tel. 0750-158-359, Csaba. (29186)

MEGEMLÉKEZÉS

„Akiket szerettünk, s már a sírban nyugszanak,
Igazi nyughelyük a szívünkben marad.
Bárhogy múlnak az évek, a lélek nem feled,
Mert összeköt minket az örök szeretet.”

Fájdalommal emlékezünk drága édesapánkra és nagytatánkra, a székelykáli

VARGA JÓZSEFRE

halálának 21. évfordulóján. Emléke legyen áldott, pihenése csendes!

Szerető gyermekei, azok családja és unokái. (p-I)

Szomorú szívvel emlékezünk

GÁLL DOMOKOSRA

halálának 40. évfordulóján. Nyugodjon békében! Emlékét őrzi lánya, Sarolta és családja, valamint a koronkai Takács család. (29265)

Fájó szívvel emlékezünk október 25-én

GÁLL DOMOKOSRA

halálának 40. évfordulóján. Emlékét őrzi menye, Ildikó és unokái, Jenőke és Öcsike. (p-I)

RÉMÁN BÁLINT
emlékére

Egy éve már, hogy nem vagy velünk,
de szívünkben örökké őrzünk.
Hiányod fáj, emléked él,
szeretetünk bárhová elkísér.
Amíg élünk, nem feledünk,
fájó szívünkben mindörökké velünk leszel.

Nyugodj békében! Szerető családod. (29275-I)

Huszonkét éve már, hogy elmentél, de szívünkben örökké élsz.
Az idő múlik, az emlék marad, szeretünk téged, amíg szívünk dobban.

CSIBI FERENC LÁSZLÓRA

emlékezünk halálának huszonkettedik évfordulóján.
Bánatos szülei. (29277)

Ott vagy, ahol nincs fájdalom,
sírodra szálljon áldás és nyugalom.
Álmod a mennyben legyen csendes.
a Jóisten őrködjön pihenésed felett.

Kegyelettel emlékezünk

JÁNOSI ERNŐRE

halálának 10. évfordulóján.
Kérjük, szenteljenek egy kegyeletteljes pillanatot emlékének.

Szerettei. (29284-I)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal közlöm, hogy szeretett férjem,

FÁKÓ MIHÁLY

ez év július 24-én, hosszú betegség után elhunyt. Szívemben élni fog. Isten nyugtassa! Felesége, Marika. (29267)

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

KOVÁCS JÓZSEF
(Döme)
tanár

október 8-án, életének 82. évében hirtelen elhunyt.
Búcsúztatójának helyszínét és időpontját később közöljük.

A gyászoló család. (-I)

RÉSZVÉTNYILVÁNÍTÁS

Megrendülten vettük tudomásul szeretett osztálytársnőnk,

BÁNHEGYI ZOLTÁNNÉ
született SÁNDORFI ERZSÉBET-MÁRIA

elhunytát, és fájó szívvel búcsúzunk tőle.
Őszinte részvétünk a gyászoló családnak. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Az 1961-ben végzett bolyais XI. C osztály. (-I)

OPTICA OPTOFARM

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupillatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

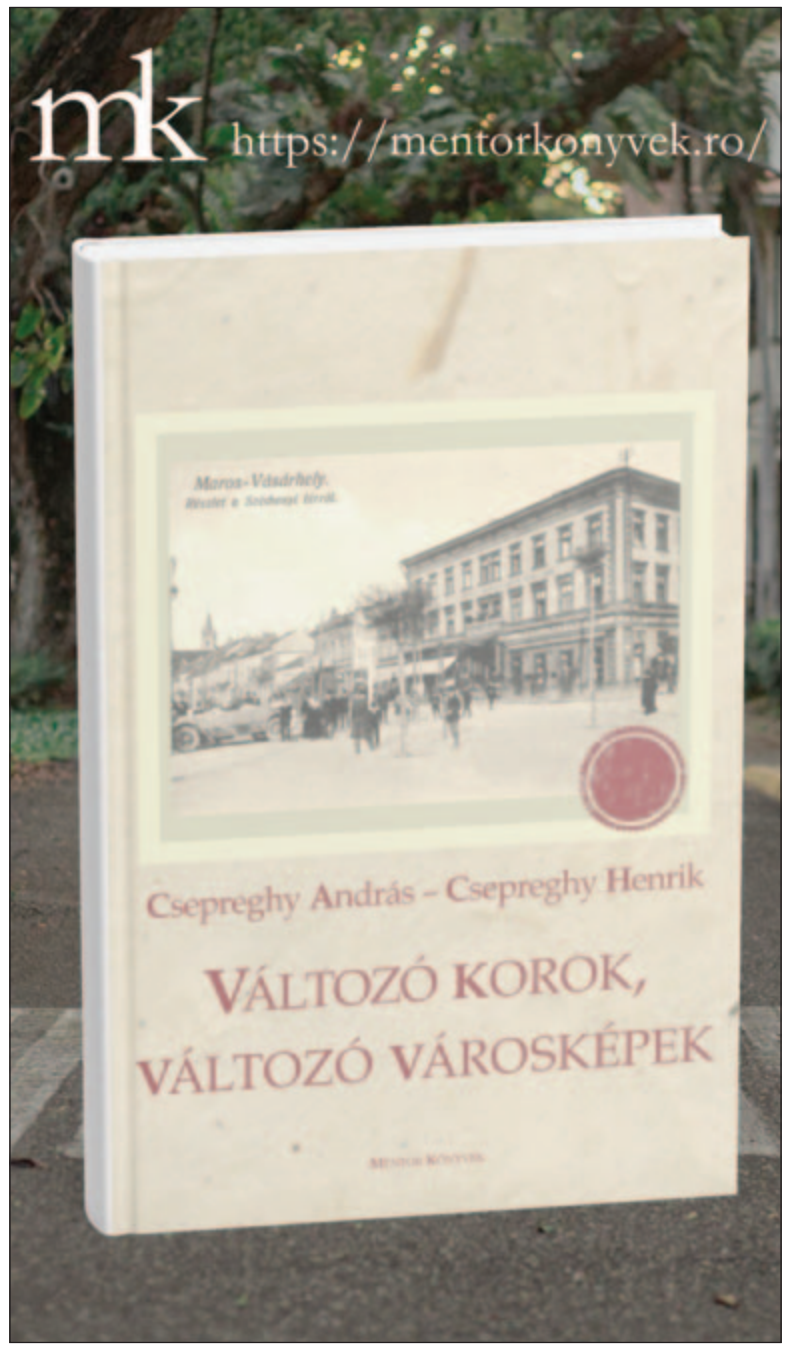
- Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Marosvásárhelyi Rádió România
www.marosvasarhelyiradio.ro
96 FM
106,8 FM
1323 AM

